

INHOUDSOPGAVE

1.	SAMENVATTING	5
2.	DE ONTWIKKELING VAN EEN INTERACTIEVE PORTAALSITE: WWW.KOBEBE.BE	7
2.1.	Doelstelling	7
2.2.	Stappenplan.....	7
2.2.1.	Gegevensverzameling en –verwerking	7
2.2.2.	Contacten met de kinderopvanginitiatieven	7
2.2.3.	Opmaken van een analyse en structuur voor de interactieve portaalsite	9
2.2.4.	De selectie van de webdesigner	10
2.2.5.	De lancering van www.kobeweb.be.....	10
2.2.6.	Bekendmaking van kobeweb	11
2.3.	Evaluatie en opvolging	13
2.4.	Resultaat	13
2.5.	Uitbreiding van kobeweb	14
2.5.1.	Uitbreiding binnen de regio	14
2.5.1.	Uitbreiding buiten de regio	15
2.6.	Opportunities van kobeweb	17
3.	ONTWIKKELING VAN CENTRALE DATABASE ‘WACHTTIJDEN ’	19
3.1.	Wijziging doelstelling : van callcenter naar centrale database.....	19
3.2.	Knelpunten in de huidige situatie.....	19
3.3.	Doelstelling	20
3.4.	Stappenplan ontwikkeling instrument	20
3.4.1.	Ontwikkelen van het concept.....	21
3.4.2.	Sensibiliseren en informeren van kinderopvanginitiatieven via lokaal overleg kinderopvang	23
3.4.3.	Werkgroep samenstellen met opvangvoorzieningen	23
3.4.4.	Afstemmen van terminologie	23
3.4.5.	Instrument ontwikkelen	24
3.4.6.	Continue actualisering van de gegevens.....	25
3.4.7.	Onderzoek naar de mogelijkheden om het instrument zo toegankelijk mogelijk te maken voor de opvangvoorzieningen.	26
3.4.8.	Bekendmaking van en ondersteuning bij het gebruik van het instrument	26
3.5.	Stappenplan implementatie instrument Wachtijden.....	26
3.5.1.	Overleg met en tussen de lokale opvangvoorzieningen	26
3.5.2.	Voorstelling instrument	27
3.5.3.	Registreren van gegevens (door de kinderopvanginitiatieven)	27
3.5.4.	Marktgegevens genereren (door beheerder	27
3.5.5.	Marktgegevens , en nu??	27
3.6.	Vergelijking met database in ESF-project FlexiKO	28
4.	OPZETTEN VAN DE TWEELIDIGE SENSIBILISATIECAMPAGNE.....	33
4.1.	Oriëntatiefase van de ondersteunende sensibilisatiecampagne	33
4.2.	Interne brainstorm 1ste luik van sensibilisatiecampagne.....	33
4.2.1.	Doelgroepomschrijving.....	33
4.2.2.	Omschrijving van de boodschap.....	34
4.2.3.	Selectie van externe partner voor het ontwerpen van de tweeledige sensibilisatiecampagne	34
4.3.	Ontwikkelen van het product.....	34
4.3.1.	Het contact met de externe partner.....	34
4.3.2.	Fasering in tijd.....	35
4.4.	Het resultaat	38
4.4.1.	Zorgtaken en kinderopvang zijn een gezinsprobleem i.p.v. enkel een vrouwenprobleem 38	
4.4.2.	Doorbreken van de negatieve connotatie van urgente en/of flexibele kinderopvang	39

4.5. Evaluatie.....	40
5. CREËREN VAN BIKOMENDE OPVANGPLAATSEN IN DE PILOOTREGIO	41
5.1. De mogelijkheden in de kinderopvang.....	41
5.1.1. Inventariseren van mogelijkheden en tekorten	41
5.1.2. Contacteren van de opvanginitiatieven.....	43
5.1.3. Inventariseren van de noden binnen de kinderopvangsector om een flexibel en urgent kinderopvangaanbod te kunnen realiseren.....	43
5.2. Onderzoek naar de noden van werknemers in bedrijven uit de pilootregio.....	45
5.3. Afstemmen van vraag en aanbod met als doel de uitwerking van een reëel kinderopvangproject	46
5.3.1. De KOBE-formule	47
5.3.2. De KOBE-formule vertaald naar eigen settings.....	51
5.3.3. Resultaat.....	52
5.4. Conclusie	53
6. COÖRDINEREN VAN ELK DEELPROJECT EN VAN HET PROJECT IN ZIJN TOTALITEIT	54
6.1. Overleg tussen projectcoördinator, de stuurgroep en Kind & Gezin.....	54
6.2. Overleg en rapportering van de vorderingen binnen het project ten opzichte van de structuren binnen vzw KIKO.....	54
6.3. Netwerkvorming creëren, stimuleren en onderhouden tussen de verschillende partners en betrokkenen van de deelprojecten en het totaalproject.	55
7. TOEKOMSTPERSPECTIEVEN	57
7.1. Project KOBE.....	57
7.2. De kinderopvang in Vlaanderen.....	58
7.2.1. Het nieuw conceptueel kader van het kinderopvanglandschap in Vlaanderen	58
Hoe? Centra voor Kinderopvang (CKO's).....	60
7.2.2. Het actieplan 'Flexibele en occasionele kinderopvang'	61
8. BELEIDSAANBEVELINGEN.....	62
8.1. Stimuleren van bedrijfsgelateerde kinderopvang t.a.v. bedrijven	63
8.1.1. Informatiedoorstroming en sensibilisatie	63
8.1.2. Fiscale aftrekbaarheid.....	63
8.1.3. Pilotprojecten.....	63
8.1.4. Keuze en kostprijs	64
8.1.5. Overleg.....	64
8.2. Stimuleren van bedrijfsgelateerde kinderopvang t.a.v. kinderopvang-initiatieven	65
8.2.1. Informatiedoorstroming en sensibilisatie	65
8.2.2. Pilotprojecten.....	65
8.2.3. Toegankelijkheid	65
8.2.4. Overleg.....	66
8.3. Stimuleren van bedrijfsgelateerde kinderopvang t.a.v. overlegstructuren binnen bedrijven.....	66
8.3.1. Informatiedoorstroming en sensibilisatie	66
8.3.2. Creëren van een positieve betrokkenheid.....	67
8.3.3. Overleg over de grenzen van het eigen bedrijf.....	67
8.4. Stimuleren van bedrijfsgelateerde kinderopvang t.a.v. werknemers/ouders.....	67
Informatiedoorstroming en sensibilisatie	67
Overleg en inspraak	68
8.5. Vraag en aanbod regionaal afstemmen	69
8.5.1. Stimuleren van overleg op regionaal vlak	69
8.5.2. Ondersteunen van centrale databank	69
9. ALGEMEEN BESLUIT	71
10. DANKWOORD	73

Overzicht van de illustraties

Figuur 1 Concept wachttijden	22
Figuur 2 model stroming kinderdagopvang	24
Figuur 3 affiche Mannen doen het* te weinig!.....	38
Figuur 4 affiche "Doet u het* soms tegen uw zin?"	39

Overzicht van de tabellen

Tabel 1 Mogelijk bronmateriaal inventarisatie.....	41
--	----

Overzicht van de bijlagen

Bijlage 1: folder project KOBÉ	
Bijlage 2: vragenlijst kinderopvang en vrijetijdsinitiatieven	
Bijlage 3: printscreen kobeweb	
Bijlage 4: persvoorstelling kobeweb	
Bijlage 5: flyer kobeweb	
Bijlage 6: handleiding "Wachttijden in de kinderopvang"	
Bijlage 7: draaiboek bedrijfsbezoeken	
Bijlage 8: formulier indiening voorstel opvangvoorzieningen	
Bijlage 9: handleiding kinderopvang en bedrijven, voor bedrijf	
Bijlage 10: handleiding kinderopvang en bedrijven, voor opvangvoorziening	
Bijlage 11: wetsvoorstel fiscale aftrekbaarheid	
Bijlage 12: vragenlijst behoefteonderzoek bij inwoners in Westerlo	
Bijlage 13: vragenlijst behoefteonderzoek bij werknemers	
Bijlage 14: model 'samenwerkingsovereenkomst tussen bedrijf en opvangvoorziening'	
Bijlage 15: presentatie slotevenement KOBÉ	
Bijlage 16: presentatie slotevenement "Actieplan flexibele en occasionele opvang" door min. Inge Vervotte	

Afkortingen

COCOM	Coördinatie Comité kinderopvang prov. Antwerpen van Vlaams Welzijnsverbond
ERSV	Erkend Regionaal Samenwerkingsverband
IRMM	International Measurement Evaluation Programme
KIG	Contactgroep Industrie Geel
KIKO	Kempense Initiatieven voor KinderOpvang
RESOC	Regionaal Economisch Sociaal Overleg Comité
SPK	Strategische Projectenorganisatie Kempen
STC	Subregionaal Tewerkstellingscomité
VBJK	Expertisecentrum opvoeding en kinderopvang
VKW	Verbond Kristelijke Werkgevers
VOKA	Vlaams netwerk van Onderneming

1. SAMENVATTING

De combinatie gezin-arbeid is nog steeds een zogenaamd “vrouwenprobleem”. Vanuit dit stereotype rollenpatroon wordt vaak beslist dat de vrouw haar arbeidssituatie aanpast ten voordele van de zorg voor kinderen en voor de zorgtaken in het algemeen. De Kempense regio wordt enerzijds gekenmerkt door een hoge vrouwelijke werkloosheid (zowel laaggeschoolden als hooggeschoolden) en anderzijds door een grote aanwezigheid van de secundaire sector en quartaire sector¹ die beiden gekenmerkt worden door ploegendienst.

KOBE is een genderdoorbrekend en innovatief project dat gericht is naar werkgevers, werknemers en werkzoekenden. De samenwerking met bedrijven, vakbonden, bedrijfsgerelateerde organisaties en bestaande initiatiefnemers inzake kinderopvang vormt een basisgegeven van bij de start.

Aangezien de nood aan kinderopvang in de pilootregio groot is, wordt een project gestart rond kinderopvang, gericht naar werknemers in een ploegensysteem en werknemers die via interimarbeid of voor het volgen van een opleiding hun kansen op de arbeidsmarkt wensen te vergroten.

Via het oprichten van een portaal-site wil het project informatie ter beschikking stellen over de verschillende vormen van kinderopvang en geïnteresseerden daadwerkelijk bijstaan in de zoektocht naar kinderopvang. Het project wordt ondersteund door een sensibilisatiecampagne die kinderopvang als een vrouwenprobleem verschuift naar een gezinsprobleem en die het taboe rond flexibele kinderopvang en de stelling dat flexibele en urgente kinderopvang gelijk is aan “slecht” ouderschap wil doorbreken.

¹ secundaire sector: industrie, vervoer van producten, bouwnijverheid, textiel
quartaire sector: welzijnssector en gezondheidszorg, buurt- en clubhuiswerk, gezinszorg, onderwijs.

Projectdoelstelling:

Het verhogen van de participatie van (vrouwelijke) werkzoekenden op de Kempense arbeidsmarkt.

Subdoelstellingen:

- ontwikkelen van interactieve portaalsite met ondersteunend callcenter;
- opzetten van tweeledige sensibilisatiecampagne;
- creëren van bijkomende opvangplaatsen en van flexibele en/of urgente kinderopvangmogelijkheden.

(zie bijlage 1: folder project KOBE)

2. DE ONTWIKKELING VAN EEN INTERACTIEVE PORTAALSITE: WWW.KOBEWEB.BE

2.1. Doelstelling

Het ontwikkelen van een interactieve portaalsite die de (dringende) zoektocht naar kinderopvang vergemakkelijkt voor ouders.

2.2. Stappenplan

Het realiseren van bovenstaande doelstelling werd als volgt gefaseerd:

1. gegevensverzameling en –verwerking;
2. contacten met de kinderopvanginitiatieven;
 - o.a. afspraken omtrent het ter beschikking stellen van gegevens en het starten van inschrijvingen via de portaalsite; afspraken omtrent het respecteren van de persoonlijke gegevens van de cliënten; afspraken omtrent het up to date houden van de contactgegevens van het opvanginitiatief,...
3. opmaken van een analyse en structuur voor een interactieve portaalsite;
4. selectie van webdesigner;
5. de lancering van www.kobeweb.be;
6. bekendmaking bij de doelgroep.

2.2.1. Gegevensverzameling en –verwerking

Bestaande gegevens over het huidige aanbod van kinderopvang in de pilootregio werden verzameld, aangevuld en uitgebreid met gegevens over vrijetijdsbestedingen aan de hand van contacten met het aanbod en ingevulde vragenlijsten.

(zie bijlage 2: vragenlijst opvang en vrijetijdsinitiatieven)

2.2.2. Contacten met de kinderopvanginitiatieven

Allereerst werden alle opvanginitiatieven uit de pilootregio bezocht. De doelstellingen van dit bezoek zijn de volgende:

- het informeren van het initiatief over het project, met het oog op toekomstige samenwerking in het kader van de interactieve portaalsite;
- nagaan van mogelijkheden en beperkingen op het vlak van informatica;
- aftoetsen bereidheid tot deelname;
 - toestemming om te verschijnen op de website;
 - vrijgeven gegevens betreffende huidige inschrijvingslijst;
- het opsporen van mogelijke drempels tot deelname;
- informeren van initiatief over het project met het oog op toekomstige samenwerking in het kader van bedrijfsgerelateerde kinderopvang.

Het project werd toegelicht en een vragenlijst werd overlopen en samen ingevuld. Belangrijk is om te toetsen naar de pc-kennis van de verantwoordelijke(n) van het opvanginitiatief en de informaticamogelijkheden in de organisatie. Deze informatie is cruciaal in functie van de ontwikkeling van de portaalsite. Om de actualiteit van de gegevens te waarborgen is het namelijk van belang dat de organisaties zelf hun informatie op de website kunnen aanpassen. Hebben zij e-mail dan kunnen de mails via de website naar het betreffende initiatief gestuurd worden en in kopie naar de kobe-medewerkers, zodat opvolging gegarandeerd wordt.

Voorwaarden:

- mailaccount
- internetverbinding

Tijdens het bezoek werd eveneens afgetoetst in hoeverre de opvangvoorziening bereid is gegevens bekend te maken via de website (o.a. capaciteit, vrije kindplaatsen,...).

Aangezien er geen vrije kindplaatsen zijn, werd nagegaan of de initiatieven bereid zijn hun inschrijvingslijsten ter beschikking te stellen en samen te werken met de andere initiatieven om tot een beter overzicht te komen. Tot onze grote spijt, en die van de stuurgroep was dit echter niet het geval.

Naast het aanbod van de kinderopvang werd ervoor gekozen om het aanbod van de vrijetijdsbesteding in de pilotoregio eveneens op te nemen. Voor de al oudere kinderen kunnen vrijetijdsactiviteiten al een oplossing bieden voor de ouders. Hierbij denken we niet enkel aan de jeugdwerking en speelpleinwerking, maar ook aan de muziek- en kunstactiviteiten die worden aangeboden op woensdagnamiddagen en aan de sportactiviteiten tijdens de schoolvakanties.

2.2.3. Opmaken van een analyse en structuur voor de interactieve portaalsite

Het opmaken van de analyse en structuur voor de interactieve portaalsite gebeurde volgens de volgende stappen:

1. Zoeken naar gelijkaardige websites (zowel structuur, design als inhoud);
2. uitzetten van de structuur van kobeweb;
3. bepalen van de verschillende functies in de website;
4. opzet en opvolging van de offerte;
 - in overleg met stuurgroepleden die enige ervaring hebben met webdesign, bepalen wie de offerteaanvraag zal ontvangen;
 - opstellen van de criteria waaraan de offerte moet voldoen;
 - opstellen van de offerteaanvraag;
 - toelichten van offerteaanvraag aan de verschillende webdesigners;
 - bespreken van de ontvangen offerten met de stuurgroepleden én met een onafhankelijke persoon die de nodige kennis bezit betreffende webdesign;
 - overlopen van de verschillende offerten: rekeninghoudend met de verschillende criteria wordt besloten wie de opdracht krijgt de website te ontwikkelen.
5. overleg met weerhouden webdesigner omtrent
 - sitemap en tijdsplanning;
 - informatie- en navigatiestructuur;
 - grafisch ontwerp;
 - website constructie;
 - website marketing;
 - testfase (invullen en uittesten op verborgen locatie);
 - evaluatie;
 - onderhoud van de site.

De beslissing om een website (klein, groot, statisch of dynamisch) te ontwikkelen, heeft voor een organisatie verregaande gevolgen op budgettair vlak. Dat geldt zowel tijdens de ontwikkeling van de site, als ook lange tijd nadat de site online werd gezet.

Het doel van de site, de doelgroep, het budget, het onderhoud van de site, personeel dat de content verzorgt, de site binnen de structuur van de organisatie, de content die wordt weergegeven, uitbreidingsmogelijkheden enz.

De portaalsite is op een zodanige manier opgebouwd dat het een zeer bruikbare tool is om te dissemineren of uit te breiden naar andere regio's. Met dit gegeven is bij de aanvang van de ontwikkeling reeds rekening mee gehouden.

2.2.4. De selectie van de webdesigner

Aangezien er verschillende mogelijkheden zijn om een website te ontwikkelen, is het aangewezen om in de offerteaanvraag duidelijk te vermelden hoe de website moet functioneren. Aan de hand van deze informatie kan de webdesigner een voorstel uitwerken dat zo goed mogelijk is afgestemd op de doelstellingen.

De markt van webdesigners is zeer uitgebreid en divers, zodat het zeer moeilijk is de offertes te vergelijken. Om die reden is het aan te raden om vooraf criteria op te stellen waaraan de offerte moet voldoen, als ook de waarde die aan deze criteria gekoppeld worden.

Het raadplegen van een objectieve deskundige is aangewezen voor de technische kant van de website (bv. de programmeringstaal). Daarnaast kan je bijkomende informatie vinden op het internet.

Belangrijk is dat de webdesigners worden gecontacteerd die beantwoorden aan het gevraagde profiel. Sommige webdesigners ontwikkelen enkel het grafische aspect van een website, waarna de gebruiker de inhoud kan aanpassen, mits aankoop van de daarvoor vereiste software. Voor Kobeweb was het echter vereist dat de webdesigner expertise aantoont in het creëren van websites op basis van databases en beschikt over een CMS (content management system), zodat alle gegevens online kunnen worden gewijzigd zonder de nodige bijkomende software.

Dit is belangrijk wanneer niet één organisatie, maar meerdere organisaties de website moeten kunnen aanpassen. Naar latere implementatie en disseminatie toe houdt dit een groot voordeel in.

2.2.5. De lancering van www.kobeweb.be

De interactieve portaalsite www.kobeweb.be werd gelanceerd voorjaar 2005.

(zie bijlage 3: printscreen kobeweb)

De indeling van de website ziet er als volgt uit:

home	startpagina
over KOBE	informatie over het project + financiering van ESF en VESOC
info	informatie over wet- en regelgeving i.v.m. kinderopvang
kinderopvang	tool om op een efficiënte en eenvoudige manier kinderopvanginitiatieven terug te vinden.
vrije tijd	tool om op een efficiënte en eenvoudige manier vrijetijdsbestedingen voor kinderen en jongeren te vinden.
forum	hier kunnen personen hun vragen en/of ervaringen achterlaten.
links	links naar relevante en belangrijke sites

Er werd een inventarisatie opgesteld van de kinderopvanginitiatieven in de pilootregio. Hiernaast werden eveneens de belangrijkste actoren op het vlak van vrije tijdsbesteding voor de al oudere kinderen opgenomen. Automatisch en op regelmatige tijdstippen worden de gegevens gecheckt en geüpdatet.

Ouders kunnen met een klik op de knop ook rechtstreeks contact leggen met de organisatie voor het opvragen van informatie, een plaats te reserveren, ...

De laatste actuele informatie rond wetgeving in de kinderopvang, alsook handige tips en weetjes voor en door jonge ouders hebben hun plaats gevonden op www.kobeweb.be. Maandelijks wordt deze informatie gecheckt op actualiteit en indien nodig aangepast.

Daarnaast is een forum gecreëerd waar ouders–initiatieven-bedrijven terecht kunnen met opmerkingen en vragen. Alle verschenen berichten worden eerst goedgekeurd door de projectmedewerker.

2.2.6. Bekendmaking van kobeweb

Het succes van de site staat of valt met een goede bekendmaking ervan. Er werd gekozen voor een meersporenbeleid inzake bekendmaking, om de doelgroep op verschillende wijze te kunnen bereiken:

- flyers
- vermeldingen op andere sites
- vermeldingen op affiches (van sensibilisatiecampagne)
- de geschreven en mondelinge pers (zowel regionale pers, als vaktijdschriften)
- bekendmaking via intermediairen:
 - VOKA Kempen en KIG voor de informatiedoorstroming naar de bedrijven toe
 - vakbonden voor de informatiedoorstroming naar de werknemers toe
 - vzw KIKO voor de informatiedoorstroming naar de opvangsector toe

Zowel de stuurgroepleden en Kind en Gezin werd gevraagd een link naar kobeweb te voorzien vanop hun website. Ook de portaalsites van de gemeentebesturen van de pilootregio werden voorzien van een link naar www.kobeweb.be .

De bekendmaking van de mogelijkheden van de portaal-site was gericht naar alle bedrijven in de pilootregio, alle werknemers van de partnerbedrijven in dit deelproject en naar werkzoekenden.

Volgende kanalen werden hiervoor gebruikt:

Pers (via georganiseerde persconferentie):

- RTV (regionale TV Kempen)
- GVA (Gazet van Antwerpen)
- Laatste nieuws
- Nieuwsblad
- Het Volk
- Radio2

Websites:

- SPK
- Kind en Gezin
- VOKA
- KIG
- RESOC
- Mobiele Gendercel
- Gemeenten uit de pilootregio (Geel-Laakdal-Westerlo)

(zie bijlage 4: persvoorstelling kobeweb)

Via de flyers van de website, verspreid door de partners en door de KIKO-medewerkers, wordt het deelproject verder bekendgemaakt bij het brede publiek en meer specifiek gericht naar werkgevers, werknemers, werkzoekenden en geïnteresseerden uit de pilootregio Geel, Westerlo, Laakdal.

(zie bijlage 5: flyer kobeweb)

Door gebruik te maken van verschillende communicatiekanalen werd de bekendmaking in de pilootregio verzekerd.

2.3. Evaluatie en opvolging

Een goede website voldoet aan de criteria van FAKS. "FAKS" is de afkorting van Find, Attract, Keep Sell. Een goede website moet kunnen gevonden worden in zoekrobots, moet er attractief uitzien en zal zijn bezoekers moeten kunnen begeren totdat deze iets online kopen of in dit geval contact met een opvanginitiatief opnemen.

Na 1,5 maand werd de website geëvalueerd door de projectmedewerkers, en door de opvanginitiatieven. De bemerkingen werden besproken met de webdesigner, waarna de aanpassingen op de website werden uitgevoerd.

Wekelijks wordt de website up-to-date gehouden. Er wordt nagegaan of de mails die vertrokken zijn via kobeweb ook werden beantwoord door de initiatieven. De medewerkers van kobeweb nemen hiervoor contact op met het opvanginitiatief.

Indien het aangewezen is, beantwoorden de kobe-medewerkers de mail, bijvoorbeeld naar aanleiding van een vraag van een ouder die op zoek is naar opvang voor een kind met een handicap.

Berichten die verschijnen op het forum worden door de kobe-webmedewerkers eerst goedgekeurd. Dit om erover te waken dat de informatie die erop verschijnt actueel en correct is en om de vragen die gesteld worden te helpen ondersteunen.

De status van de geregistreerde bezoekers wordt maandelijks gecheckt. Op deze manier is het mogelijk na te gaan in hoever de doelgroep wordt aangezet tot actief gebruik van de website. De doelgroep bestaat uit (toekomstige) ouders, bedrijven, kinderopvangvoorzieningen, maar ook organisaties die informatie opvragen in functie van de disseminatie.

2.4. Resultaat

De portaalsite is een belangrijke stap binnen het project geweest. Het opzetten van deze portaalsite draagt immers bij tot het verlagen van de bestaande drempels in verband met kinderopvang en beroepsactiviteiten van de ouders.

De interactieve website heeft op een indirecte wijze invloed tot het (opnieuw) toetreden tot de arbeidsmarkt van (vrouwelijke) werkzoekenden. Vanuit werkgeverszijde wordt meermaals meegedeeld dat de portaalsite meermaals bezocht wordt door hun werknemers om de zoektocht naar kinderopvang te vergemakkelijken.

Niet enkel maken ouders die op zoek zijn naar kinderopvang met een klik sneller contact met een opvanginitiatief. Werkzoekende kinderbegeleid(st)ers richten zich sneller tot een potentiële werkgever in de kinderopvang. Opvanginitiatieven nemen contact op met elkaar om ouders door te verwijzen indien deze niet terecht kunnen in het de eigen opvang.

Zowel het forum als de inventarisatie met rechtstreekse contact-link blijken hiervoor een geschikt instrument te zijn.

2.5. Uitbreiding van kobeweb

Van bij de ontwikkeling van de website werd op technisch vlak zowel rekening gehouden met de mogelijkheid tot disseminatie van het product als uitbreiding van het product.

2.5.1. Uitbreiding binnen de regio

Op het symposium 'Kind op de Rekening' (zie verder) werden eveneens organisaties buiten de pilootregio uitgenodigd, onder andere het Regionaalstedelijk Gebied Turnhout. Deze projectvereniging is regisseur van het pilootproject diensteneconomie (2001-2004). Daarvoor werkte de projectvereniging een actieplan diensteneconomie uit dat gefinancierd wordt door de gemeentebesturen van Beerse, Oud-Turnhout en Vosselaar, de Stad Turnhout en de Vlaamse Gemeenschap. De realisatie van dit actieplan kadert in de uitbouw van de tweede pijler van de werkwinkel. Onze veranderende samenleving heeft nood aan nieuwe vormen van dienstverlening. De Projectvereniging Regionaalstedelijk Gebied Turnhout brengt die behoeften in kaart, onder andere op het vlak van kinderopvang, groenonderhoud, thuiszorg,... Het actieplan probeert deze noden te koppelen aan nieuwe tewerkstelling, specifiek voor mensen die minder kansen hebben op de arbeidsmarkt. Vraag en aanbod worden zo dicht bij elkaar gebracht.

Door deze organisatie bij het project te betrekken verhoogt de kans tot disseminatie van het KOBÉ-verhaal. De portaalsite werd uitgebreid met het aanbod van kinderopvang voor de gemeenten Turnhout, Beerse, Vosselaar en Oud-Turnhout. Aangezien deze gemeentes in het werkingsgebied liggen van SPK vzw en aangezien vzw KIKO de secretarisfunctie waarneemt van het lokaal overleg Kinderopvang in de betrokken gemeentes, verliep het opvragen van de nodige gegevens zonder moeilijkheden. Dit is echter niet evident als het een andere regio betreft dan waarin men actief is.

2.5.1. Uitbreiding buiten de regio

Op vraag van de ESF_regisseur wordt kobeweb uitgetest in provinciehoofdstad Antwerpen en wordt contact genomen met andere provincies om na te gaan in welke mate deze een gelijkaardige website kunnen uitbouwen.

Dit deelproject werd als volgt gefaseerd:

a. Voorbereidingsfase

Hieronder valt het onderzoeken van de doelstellingen en de principiële haalbaarheid van de kritische elementen (bv. samenwerking met de opvanginitiatieven).

Daarnaast worden werkwijze en inhoudelijke activiteiten per fase gedefinieerd.

Er wordt bekeken met wie men het beste contact opneemt om de inventarisatie van Antwerpen zo efficiënt mogelijk op te stellen.

Mogelijke partner is onder meer Stichting Welzijnszorg Provincie Antwerpen. Hieronder ressorteert namelijk de regionale koepelorganisatie voor buitenschoolse kinderopvang van arrondissement Antwerpen en Mechelen.

Daarnaast is een mogelijke partner de Dienst Kinderopvang van stad Antwerpen. Zij maken het beleidsplan kinderopvang op en hebben daarnaast heel wat stedelijke projecten rond kinderopvang uitgewerkt, zowel kinderdagopvang voor kinderen van 0 tot 3 jaar, als buitenschoolse kinderopvang voor schoolgaande kinderen van 2,5 tot 12 jaar.

b. Inventarisatiefase

Mogelijke partners worden gecontacteerd voor het opmaken van een gegevensbestand van alle opvanginitiatieven en vrijetijdsinitiatieven.

Gezien het grot aantal voorzieningen wordt eerst nagegaan in hoever reeds databases bestaan. Indien er koepelorganisaties zijn, worden deze rechtstreeks gecontacteerd om als intermediair op te treden. Dit om de samenwerking en de informatiedoorstroming te vergroten.

De privé-initiatieven die niet zijn aangesloten tot een overkoepeld geheel, krijgen individueel een invulformulier toegestuurd, zodat hun gegevens kunnen worden opgenomen.

c. Gegevensverwerking

De gegevens worden verzameld en verwerkt. De al dan niet teruggestuurde formulieren van de verschillende organisaties worden opgevolgd. Om ervoor te zorgen dat de

respons hoog genoeg is, wordt alle relevante informatie reeds ingevuld, zodat deze enkel gecheckt, in nodig aangevuld, en goedgekeurd moet worden.

Indien de voorzieningen deelnemen aan een overlegorgaan, zowel het lokaal overleg of het COCOM² in provincie Antwerpen, wordt het via dit overlegorgaan verder opgenomen.

Indien reeds een database bestaat (bv. van de stedelijke initiatieven), wordt hiernaar verwezen. De dienst kinderopvang van Stad Antwerpen engageert zich om de gegevens te updaten, zodat steeds verwezen wordt naar accurate informatie. De vrijetijdsinitiatieven worden eveneens opgenomen. Van zodra alles in orde is, worden deze gegevens doorgegeven.

d. Bekendmaking

De gegevens worden opgenomen op kobeweb en online geplaatst. De verschillende koepelorganisaties worden op de hoogte gebracht van de uitbreiding van kobeweb in Antwerpen, als ook de stedelijke diensten.

Uit bovenstaande acties en het resultaat ervan, blijkt duidelijk dat het niet evident is om een regionale website te dissemineren en te implementeren naar een andere regio. Aangezien vzw KIKO in arrondissement Turnhout erkend wordt als deskundige inzake het uitbouwen van kinderopvang en daarnaast de secretarisfunctie op zich neemt van het lokaal overleg in de meeste gemeenten, is informatiedoorstroming en gegevensverzameling in deze regio veel efficiënter te realiseren. Bij het werken naar een andere regio toe, verloopt het overreden tot samenwerking veelal moeizamer; ten eerste omdat contactgegevens moeten worden gezocht en ten tweede omwille van het ontbreken van het ondersteunende netwerk.

Toch werd getracht zoveel mogelijk gebruik te maken van de reeds bestaande overlegorganen en koepelorganisaties om de juiste gegevens te verzamelen en op te nemen op kobeweb. Voor de kinderdagverblijven en de initiatieven voor buitenschoolse opvang is dit geslaagd. In Grootstad Antwerpen zijn echter, in tegenstelling tot arrondissement Turnhout, veel zelfstandige onthaalouders en mini-crèches actief. Deze zijn zelden aangesloten tot een overkoepelend orgaan. De geschikte intermediair ontbreekt, waardoor deze voorzieningen veel moeilijker te bereiken zijn.

In de overige provincies werden contacten gelegd met koepelorganisaties, zoals IGO Leuven (Brabant), PCBO in Hasselt (Limburg) en Komma (Vlaams). De informatie werd ook doorgegeven aan de provinciale verantwoordelijken lokaal overleg van Kind en Gezin. Deze laatsten, begeleiden het lokaal overleg kinderopvang over heel Vlaanderen.

² Coördinatiecomité kinderopvang van het Vlaams Welzijnsverbond

2.6. Opportuniteiten van kobeweb

Uit bovenstaande kan geconcludeerd worden dat disseminatie van kobeweb naar andere provincies enkel mogelijk is op voorwaarde dat in de betrokken provincie een beheerder nauw betrokken is tot de sector kinderopvang én op voorwaarde dat deze tijd en middelen ter beschikking krijgt om gegevens op te vragen, te verwerken en bekend te maken. Enkel dan worden de middelen efficiënt ingezet. Indien de beheerder niet bekend is met het desbetreffende grondgebied, noch met de actieve actoren in de kinderopvang, dan is veel meer tijd nodig om het tot een goed einde te brengen.

Om het voortbestaan van www.kobeweb.be te waarborgen zijn verschillende pistes mogelijk.

De gemeentebesturen

In de meeste gemeenten is er een Lokaal Overleg. Het heeft tot taak het aanbod aan kinderopvang in de gemeente in kaart te brengen, de ouders te informeren over de mogelijkheden en oplossingen te zoeken bij eventuele tekorten. Het Lokaal Overleg moet de samenwerking tussen de aanbieders van kinderopvang bevorderen en de kwaliteit stimuleren. Verschillende partners hebben er hun stem, zoals de zelfstandige en gesubsidieerde kinderopvang, de scholen, ouders, het jeugdwerk, het gemeente- en OCMW-bestuur, enz.

Het internet kan een medium zijn om de inwoners in een gemeente te informeren over het bestaande kinderopvang. In die zin is het opportuun om te bekijken in hoever steden of gemeenten kobeweb willen aanspreken om deze informatieverstrekking te voorzien.

De bedrijven

In het kader van tewerkstelling en de combinatie gezin-arbeid speelt kobeweb een faciliterende rol spelen in de zoektocht van werknemers van bedrijven naar kinderopvang. Bedrijven die gesitueerd zijn in een regio waar de kinderopvang te kampen heeft met lange wachttijden, en die bijgevolg te maken hebben met werknemers die moeilijk aan het werk kunnen na de komst van een kind in het gezin, kunnen eveneens in de toekomst kobeweb ondersteunen.

Ook bedrijven waarvan de activiteiten gelinkt zijn met jonge kinderen (bv. speelgoedgigants, producenten van babyvoeding en –benodigdheden), zijn potentiële sponsors, die het toelaten dat kobeweb kan blijven bestaan.

3. ONTWIKKELING VAN CENTRALE DATABASE 'WACHTTIJDEN '

3.1. Wijziging doelstelling : van callcenter naar centrale database

Oorspronkelijk zou de interactieve portaalsite ondersteund worden door een call center: een ondersteunende dienst waar ouders terecht kunnen voor individuele ondersteuning, zodat zij op een efficiënte wijze op zoek kunnen gaan of geholpen kunnen worden in hun zoektocht naar kinderopvang.

Twee zaken worden voorondersteld bij het uitbouwen van een callcenter:

- openstaande kindplaatsen;
- bereidheid van kinderopvanginitiatieven om gegevens van inschrijvingslijsten te centraliseren.

Aangezien deze elementen ontbraken werd deze subdoelstelling gewijzigd.

3.2. Knelpunten in de huidige situatie

Er zijn verschillende methoden om de behoefte aan kinderopvang in kaart te brengen. Tot op heden berekent Kind en Gezin wel een tekortindex of capaciteitsnood, zowel voor de dagopvang als voor de buitenschoolse opvang. Men vertrekt vanuit het reeds gerealiseerde aanbod. Een ander kanaal om een zicht te krijgen op de potentiële nood is peilen naar het gebruik van kinderopvang.

De resultaten uit bovenstaande onderzoeken, staan echter vaak in schril contrast met de "wachtlijsten" in de kinderdagopvang.

De vraag naar kinderopvang overstijgt het aanbod. Om een duidelijk zicht te krijgen op de reële vraag, is het aangewezen dat ouders hun kind inschrijven op een centrale wachtlijst, wat tot op heden niet gebeurt. Het aantal wachtenden op de wachtlijst is dan de gewenste indicator voor de mate waarin het aanbod is afgestemd op de vraag. Vaak schrijven ouders hun baby's en peuters al vroegtijdig in op diverse plaatsen om zeker een plaats te hebben in de dagopvang tegen het einde van het zwangerschapsverlof. Omwille van de verschillende circuits in gezins- of groepsverband, al dan niet op zelfstandige basis of erkend door Kind en Gezin, is de kans op dubbeltelling reëel. Deze wachtlijsten geven bijgevolg geen correct beeld over de behoefte aan opvang.

3.3. Doelstelling

Uit bovenstaande wordt duidelijk dat marktgegevens gezocht moeten worden die de reële vraag naar opvang weergeven, zodat de sector kinderopvang meer vraaggestuurd kan werken. Net zoals bij succesvol ondernemen is de volgende vraag belangrijk: hoe ontwikkelt de markt (de vraag) zich?

Wachtlijsten geven de ontwikkelingen aan in de markt van de kinderopvang. Als de wachtlijsten toenemen, zal de toekomstige vraag naar opvang toenemen. Het is zinvol te weten hoe groot een eventuele toename is, en hoe zich dat verhoudt tot de beschikbare opvangplaatsen.

Deze gegevens zijn enkel te verzamelen indien een centraal bestand van inschrijvingslijsten van verschillende kinderopvanginitiatieven mogelijk is.

Binnen het project KOBÉ wordt beslist een registratie-instrument te ontwikkelen, waarin alle opvangvragen van een bepaalde gemeente of regio kunnen worden opgenomen.

Doelstellingen van het instrument:

- Centrale registratie van wachtlijstgegevens;
- aanzet tot realiseren van sociale functie in kinderopvang door koepeloverschrijdende samenwerking;
- peiling van wachttijden in de kinderopvang;
- info over marktontwikkelingen 6 maanden vóór feitelijke plaatsing/instroom;
- huidige en toekomstige vraag naar kinderopvang kennen;
- vergelijking van lokale/regionale cijfers;
- aanbod afstemmen op behoefte op basis van reële vragen.

3.4. Stappenplan ontwikkeling instrument

Het realiseren van dit deelproject werd gefaseerd in de volgende acties:

1. Onderzoek naar reeds ontwikkelde instrumenten omtrent centrale wachtlijsten
2. werkgroep samenstellen met opvangvoorzieningen
3. afstemmen van terminologie met de sector kinderopvang
4. instrument ontwikkelen met advies van deskundige
5. sensibiliseren en informeren van kinderopvanginitiatieven via lokaal overleg kinderopvang
6. continue actualisering van de gegeven
7. onderzoek naar de mogelijkheden om het instrument zo toegankelijk mogelijk te maken
8. bekendmaking van en ondersteuning bij het gebruik van het instrument.

3.4.1. Ontwikkelen van het concept

Waar in de gehandicaptensector en de ouderenzorg gebruik wordt gemaakt van centrale wachtlijsten³ en een één-loketfunctie, is dit nog niet mogelijk in de sector kinderopvang.

Ten eerste bestaat er nog geen structurele samenwerking tussen opvangvoorzieningen op lokaal vlak. Het nieuwe conceptuele kader van het kinderopvanglandschap in Vlaanderen, dat wordt uitgewerkt door minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, streeft naar samenwerkingsverbanden tussen verschillende opvangvoorzieningen op gemeentelijk of intergemeentelijk vlak, om de middelen efficiënter in te zetten, zodat het aanbod zo goed mogelijk kan inspelen op e lokale behoefte aan kinderopvang. De implementatie zal plaatsvinden in de loop van 2007.

Wel bestaat in de meeste steden en gemeenten het lokaal overleg, dat enkele malen per jaar samenkomt om beleidsopties te formuleren in het kader van de kwalitatieve en kwantitatieve uitbouw van de kinderopvang in de betrokken gemeente.

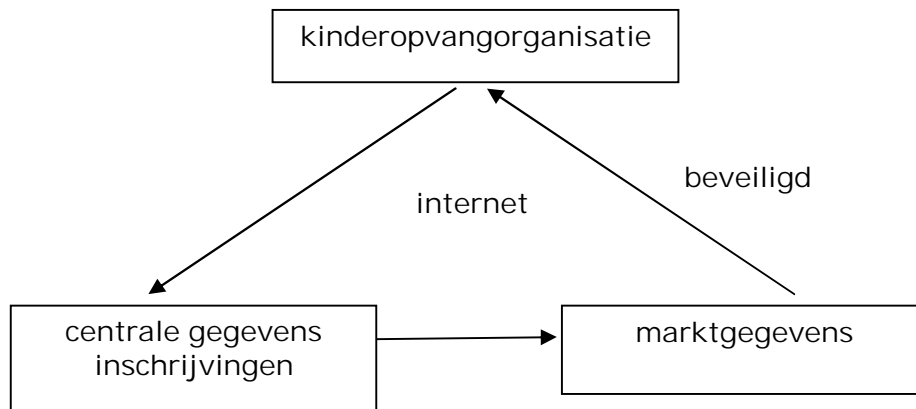
Ten tweede zoeken ouders naar kinderdagopvang met voorkeur nabij de eigen woonplaats, in tegenstelling tot de gehandicapten- en ouderenzorg waar cliënten wordt opgevangen binnen een grotere regio, gezien het residentiële karakter van de opvang van senioren of personen met een handicap.

Er dient bijgevolg een instrument tot stand te komen dat voldoet aan de volgende voorwaarden:

- Opvangvoorzieningen hebben geen inzage in de registratie van een andere opvangvoorziening; enkel de beheerder die de gegevens analyseert (respecteren van persoonlijke levenssfeer);
- Opvangvoorzieningen dienen hun opnamebeleid niet te wijzigen (autonomie van de opvangvoorziening);
- Het instrument moet gebruiksvriendelijk zijn (geen bijkomende opleidingen en software pakketten vereist);
- ...

³ Centrale wachtlijst: de lijst waarop onbeantwoorde zorgvragen van personen met een handicap, per provincie, geregistreerd worden.

Figuur 1 Concept wachttijden

Gegevens die ons toelaten uitspraken te doen over de wachttijden in de kinderdagopvang zijn enkel te verzamelen indien een centraal bestand van inschrijvingslijsten van verschillende kinderopvanginitiatieven mogelijk is.

Welke gegevens willen we te weten komen?

- aantal inschrijvingen i.v.t. aantal unieke inschrijvingen (filtering dubbeltellingen)
- te verwachte opnames gedurende de komende 6 maanden;
- percentage (niet-) tijdige opnames;
- berekening van de wachttijden;
- vergelijking kinderdagverblijven, mini-crèches, diensten voor opvanggezinnen en zelfstandige onthaalouders;
- vergelijking van lokale / regionale / provinciale cijfers.

Om wachtlijstgegevens te analyseren is het noodzakelijk dat deze centraal verzameld worden. Het biedt een heldere systematiek. Er zijn geen afgeleide gegevens of peilingen, maar wel tellingen van wachtlijsten.

Het is echter niet evident dat verschillende organisatie hun inschrijvingen aan elkaar kenbaar maken. Daarenboven dient de persoonlijke levenssfeer van de cliënt gerespecteerd te worden. Om die reden kiest men het beste voor een elektronische databank, beheerd door een onafhankelijke actor, waarin de inschrijvingen van de verschillende opvanginitiatieven gecentraliseerd worden, zonder dat persoonsgegevens worden uitgewisseld.

3.4.2. Sensibiliseren en informeren van kinderopvanginitiatieven via lokaal overleg kinderopvang

In de meeste steden en gemeenten is er een Lokaal Overleg kinderopvang . Het heeft tot taak het aanbod aan kinderopvang in de gemeente in kaart te brengen, de ouders te informeren over de mogelijkheden en oplossingen voor eventuele tekorten te zoeken. Aanvankelijk werd enkel over schoolgaande kinderen gesproken. Steeds meer wordt dit uitgebreid tot opvang van baby's en peuters, zieke kinderen of kinderen met een zorgbehoefte. Ook thema's zoals dringende en flexibele opvang, diversiteit, kinder- en ouderparticipatie komen er aan bod.

3.4.3. Werkgroep samenstellen met opvangvoorzieningen

Indien het knelpunt van de lange wachttijden ervaren wordt door de verschillende opvangvoorzieningen, kan een lokale werkgroep worden samengesteld om themagecentreerd deze problematiek te behandelen.

Een dergelijke werkgroep werd niet samengesteld in de pilootregio. Niet alle opvangvoorzieningen waren bereid hieraan deel te nemen. De pilootregio is samengesteld uit drie verschillende gemeenten. De drempel is bijgevolg groter om toe te treden in een nieuw overlegorgaan, waarin onbekende actoren in zijn opgenomen.

Het knelpunt van de lange wachttijden en het veelvuldige inschrijven van ouders bij verschillende opvanginitiatieven, werd reeds aangegeven door de opvangvoorzieningen in Turnhout. Beslist werd om vanuit het lokaal overleg een werkgroep samen te stellen waarin elke voorziening van de kinderdagopvang wordt vertegenwoordigd.

Aangezien de verschillende actoren elkaar al kennen, en aangezien er ruim zes opvangvoorzieningen zijn in Turnhout, zal deze werkgroep een goede vertrekbasisvormen voor het formuleren van een oplossing voor het in kaart brengen van de wachttijden.

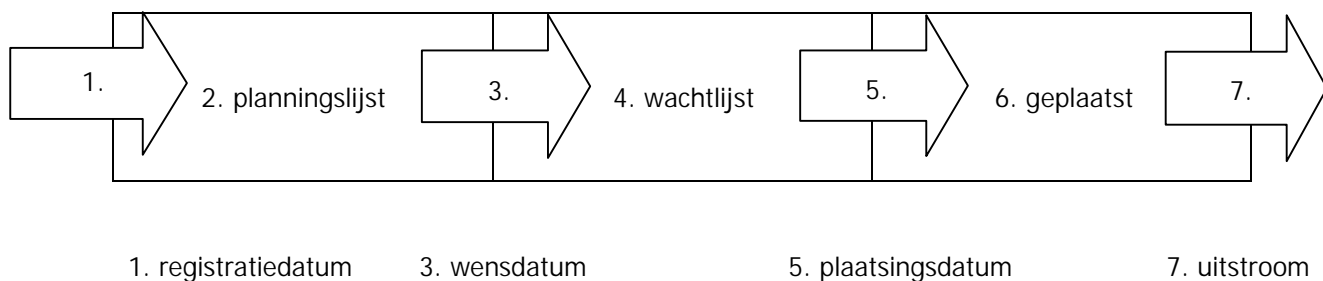
3.4.4. Afstemmen van terminologie

Allereerst is belangrijk dat iedereen dezelfde terminologie hanteert. Men heeft het namelijk snel over wachtlijsten, terwijl de opvangdatum de 'gewenste' opvangdatum nog niet heeft overschreden. Men spreekt snel van een 'wachtlijst', terwijl het eigenlijk een inschrijvingslijst (planningslijst) betreft, en de gewenste opnamedatum nog niet in het zicht is.

Volgende begrippen worden best gedefinieerd, zodat men er dezelfde betekenis aan toekent:

- Registratiedatum : datum van registratie van de opvangvraag
- Wensdatum: datum vanaf wanneer de ouders beroep willen doen op de opvang
- Plaatsingsdatum: eerste dag dat het kind wordt opgevangen (of opnamedatum)
- Planningslijst of inschrijvingslijst: de lijst met kinderen vanaf het moment dat de opvangvraag werd geregistreerd tot de wensdatum
- Wachtlijst: de lijst met kinderen waarvan de opname datum de wensdatum overschrijdt (de opvang kan niet beginnen op de wensdatum, waardoor ze moeten 'wachten' tot een vrijkomende plaats).
- Uitstroom: de laatste dag dat het kind wordt opgevangen

Figuur 2 model stroming kinderdagopvang

3.4.5. Instrument ontwikkelen

Op basis van bovenstaand schema wordt in de stuurgroep overeengekomen welke informatie we nodig hebben om de wachttijden in de kinderdagopvang in kaart te brengen. Bij de registratie van een opvangvraag worden door de voorziening echter alle nodige gegevens reeds opgevraagd, namelijk

1. NAW⁴ gegevens
2. registratiedatum
3. wensdatum
4. plaatsingsdatum of opnamedatum

Hiernaast worden ook nog andere gegevens opgevraagd door de opvangvoorziening, in het kader van de opname, zoals bijvoorbeeld het al dan niet in aanmerking komen voor een voorrangregel en het aantal gereserveerde opvangdagen.

⁴ NAW: naam, adres, woonplaats

Met bovenstaande gegevens kunnen, mits een aantal berekeningen uitspraak worden gedaan over:

- marktontwikkelingen 6 maanden voor de feitelijke plaatsing/instroom (om op voorhand knelpunten te zien)
- % kinderen dat tijdig geplaatst is
- berekening van de wachttijden
- % dat binnen 6 maanden na wensdatum geplaatst kunnen worden
- onderscheid kinderdagverblijven en diensten voor kinderopvang

Indien de disseminatie een implementatie mogelijk maakt in andere gemeenten en steden, is benchmarking mogelijk tussen de verschillende regio's.

Nadat alle nodige gegevens, en nodige bewerkingen bekend zijn, wordt advies gevraagd aan een deskundige om dit te kunnen gieten in een bestand. Gezien de beperkte berekeningen, is het realistisch om het zelf te ontwikkelen, mits ondersteuning en advies van een deskundige. Er werd gebruikt gemaakt van een ruime kennis van toepassingsmogelijkheden en aan de hand van reeds geformuleerde vooronderstellingen en voorwaarden werd verder ontwikkeling mogelijk.

3.4.6. Continue actualisering van de gegevens.

De opvanginitiatieven zijn bereid de gegevens te registreren in een bestand, op voorwaarde dat ze deze gegevens kunnen gebruiken voor zichzelf. Indien de geregistreerde informatie intern gebruikt kan worden als eigen inschrijvings- of planningslijst, houdt het geen extra werk in.

Aangezien ieder voor zich een eigen document of bestand heeft opgesteld om opvangvragen te noteren (in word of excel) en de soort gegevens hetzelfde zijn, is het aangewezen dat iedereen hetzelfde bestand gebruikt.

Alles staat en/of valt met een up to date registratie, waarin sprake is van een regelmatige levering van gegevens (bv. bij elke aanvraag of maandelijks).

Een belangrijke voorwaarde van het te ontwikkelen systeem is dat de privacy gerespecteerd dient te blijven van de ouders. Een opvangvoorziening dient niet te weten dat een opvangvraag ook gesteld werd bij een andere opvangvoorziening.

Er kunnen enkel marktgegevens gegenereerd worden uit geschoonde inschrijvings- en wachtlijsten. Concreet houdt dit in dat er een uitval is na een bepaalde periode (bv. zes of twaalf maanden).

3.4.7. Onderzoek naar de mogelijkheden om het instrument zo toegankelijk mogelijk te maken voor de opvangvoorzieningen.

Naar aanleiding van de ontwikkeling van het instrument wordt samen met de voorzieningen een handleiding opgesteld, dat toelaat dat andere organisaties hun opvangvragen kunnen invoeren, zonder bijkomende opleidingen te volgen. Gezien de gebruiksvriendelijkheid van het opgestelde systeem, vormt dit geenszins een moeilijkheid.

(zie bijlage 6: handleiding wachttijden in de kinderopvang)

3.4.8. Bekendmaking van en ondersteuning bij het gebruik van het instrument

Het instrument wachttijden wordt op het huidige ogenblik uitgetest in de stad Turnhout. De eerste marktcijfers kunnen bekend gemaakt worden 6 tot 12 maanden na gebruikname van het instrument.

3.5. Stappenplan implementatie instrument Wachttijden

3.5.1. Overleg met en tussen de lokale opvangvoorzieningen

Allereerst is het aangewezen een overlegmoment te laten plaatsvinden met de systeembeheerder en de lokale opvangvoorzieningen. Volgende punten komen aan bod:

- kennismaking met elkaar als collega-opvangvoorzieningen;
- doelstelling van het instrument verduidelijken (in kaart brengen van werkelijke behoefte aan opvang);
- marktgegevens toelichten;
- expliciete vraag naar engagement.

Aangewezen is om bestaande overlegstructuren aan te wenden om iedereen rond de tafel te krijgen. Geschikt hiervoor is het lokaal overleg Kinderopvang.

Aangezien in de meeste steden gemeenten een Lokaal Overleg kinderopvang is, is dit het uitgelezen overlegorgaan om het overleg op te starten.

3.5.2. Voorstelling instrument

De volgende structuur wordt gevolgd:

- toelichting van de gehanteerde begrippen;
- overlopen van de handleiding voor de gebruikers;
- demonstratie van het instrument.

Belangrijk aandachtspunt is enkel te spreken over “wachttijd” als het de lijst van kinderen betreft die niet tijdig konden worden geplaatst. Dit dient meermaals verduidelijkt te worden, aangezien het om een ingebakken begrip gaat, dat veel verwarring zaait over de mate waarin er werkelijk sprake is van wachttijden.

3.5.3. Registreren van gegevens (door de kinderopvanginitiatieven)

Samen met de opvangvoorzieningen worden een startdatum afgesproken waarop iedereen start met de registratie van opvangvragen in dezelfde database.

Aangezien in de maanden september en januari de grootste instroom gerealiseerd wordt in de kinderdagopvang, zijn dit geschikte startmomenten.

3.5.4. Marktgegevens genereren (door beheerder)

De beheerder heeft inzage in de geregistreerde gegevens van alle opvangvoorzieningen. Op basis hiervan kunnen de nodige marktgegevens gegenereerd worden.

Het is aangeraden deze marktgegevens op regelmatige tijdstippen te berekenen: per maand, of per kwartaal.

3.5.5. Marktgegevens , en nu??

Op basis van de marktgegevens, krijgt men een beeld over de reële behoefte aan kinderopvang op gemeentelijk vlak. Dit vormt ten eerste een basis voor een vraaggestuurd aanbod.

Hiernaast kunnen lokale gegevens met elkaar worden vergeleken, intersectoraal (groepsopvang-gezinsopvang; erkende voorzieningen – zelfstandige voorzieningen), maar ook intergemeentelijk, zodat men kan leren uit de acties elders die hun vruchten afwerpen.

De marktgegevens worden doorgegeven aan het lokaal overleg kinderopvang, om op basis hiervan beleidsopties te formuleren in het kader van het lokaal beleid kinderopvang en acties te

ondernemen om het aanbod binnen de gemeente zo goed mogelijk af te stemmen op de behoefte.

Deze gegevens kunnen eveneens gebruikt worden om beleidsadviezen te formuleren naar de betrokken Vlaamse overheden.

3.6. Vergelijking met database in ESF-project FlexiKO

Op vraag van de ESF-regisseur ontmoeten de twee projecten KOBE en FlexiKO elkaar in functie van een ervaringsuitwisseling rond het gebruik van de databanken die worden gerealiseerd in het kader van beide ESF-projecten. Het project "Zorgondersteuning als brug naar de arbeidsmarkt" van vzw ERSV Oost-Vlaanderen⁵ richtte een kinderopvanginitiatief op, ondersteund met een helpdesk met gratis 0800-nummer en een helpdesktool.

Algemene vergelijking:

De projectfasen van beide projecten vertonen gelijkenissen:

- voorbereidende fase:
 - zicht krijgen op aanbod (via inventarisatie)
 - zicht krijgen op de behoefte
- mogelijkheden helpdesk nagaan
 - vaststelling: doorverwijzing naar gereserveerde plaatsen in de reguliere opvang is onmogelijk wegens het ontbreken van vrije kindplaatsen (probleem van beschikbaarheid)
 - piste van flexiko:
 - helpdesk voor doelgroep van werkzoekenden (0800-lijn) met 1-loket functie voor doelgroep; met doorverwijzing door intermediairen (vdab, ocmw, werkwinkels,...)
 - uitbreiden kindplaatsen door opstart van tijdelijk initiatief met PWA-werknemers

⁵ De ERSV Oost-Vlaanderen is een vzw die, op economisch vlak en op vlak van werkgelegenheid, bijdraagt tot de ontwikkeling van de regio. Ze is onder meer bevoegd voor het plegen van sociaal overleg inzake voor de betrokken regio relevante sociaal-economische aangelegenheden .

- niet de piste van kinderopvang én bedrijven, gezien de beperkte betrokkenheid van bedrijven/werkgevers; om die reden vertrekken vanuit werkzoekende-zijde
- piste van KOBE:
 - helpdesk opgevangen door kobe-foon (vast) en rechtstreekse communicatiemogelijkheid via kobeweb (ouder-opvanginitiatief)
 - uitbreiden kindplaatsen door lokale partners te stimuleren (kinderopvang, bedrijven en openbare besturen) (doel = permanente initiatieven, met eigen middelen)
 - ontwikkelen van een instrument dat de wachttijden in de kinderopvang in kaart kan brengen (van verschillende loketten naar 1 centrale)
 - piste van kinderopvang én bedrijven blijft aangehouden, gezien deze doelstelling werd geformuleerd in het project, op vraag van de werkgeverszijde

1. Bruikbare elementen van de FlexiKO-databank:

- kalendersysteem
- aanbodfiche

Dit zijn bruikbare elementen op voorwaarde dat een 1-loketfunctie is gerealiseerd en er een aanvullend aanbod gerealiseerd kan worden om urgente en flexibele opvangvragen op te vangen.

Aangezien in de pilotoregio Geel-Laakdal-Westerlo vertrokken wordt vanuit de bestaande initiatieven, die nog niet daadwerkelijk samenwerken, is dit nog niet mogelijk. Dit zal wel mogelijk zijn als deze in de toekomst structureel zouden samenwerken en een Centrum voor KinderOpvang (CKO) vormen. Tot op heden is nog geen overleg over de gemeentegrenzen heen, laat staan samenwerking. Dit wordt door vzw KIKO wel verder gestimuleerd.

Indien dergelijke CKO's ontstaan, is zowel het kalendersysteem als de aanbodfiche toepasbaar en geschikt als te implementeren instrument. Het kan zich dan richten naar alle opvangvragers, en niet enkel naar de werkzoekenden, zodat men op basis van de registratie een duidelijk beeld krijgt van de behoefte aan kinderopvang(vormen) op lokaal vlak.

2. Bruikbare elementen van de KOBE-databank

- zoekfunctie naar en inventarisatie van kinderopvang op kobeweb (inventarisatie opnemen van andere gemeenten);

- om reële vragen te kennen van de totale populatie (werkzoekenden én werknemers) mogelijke implementering van het instrument Wachttijden in andere regio: maakt benchmarking mogelijk, zonder de noodzaak van een 1-loketfunctie (drempelverlagend naar voorzieningen toe die bv. omwille van verzuiling niet wensen samen te werken);
- behoeftemeting binnen bedrijven naar kinderopvang; ondersteund door sensibilisatiecampagne.

Conclusie:

De aanzet

Aanzet project KOBE: vraagstelling vanuit werkgeverszijde

Aanzet project FlexiKO vraagstelling vanuit werkzoekendenzijde

In het KOBE-project wordt gestreefd naar bijkomende kinderopvangplaatsen aan de hand van samenwerkingsverbanden van bedrijven met bestaande opvangvoorzieningen. Een dergelijke piste werd in het project FlexiKO snel werd verlaten, gezien de beperkte betrokkenheid bij de bedrijfswereld. FlexiKO opteerde dan ook om zelf een kinderopvanginitiatief op te starten, gericht naar specifieke doelgroepen.

Het al dan niet vertrekken vanuit de bestaande kinderopvang

project KOBE:

vertrekkende vanuit bestaande en reguliere kinderopvang (met gediplomeerd personeel en conform kwaliteitseisen van de sector)

project FlexiKO:

vertrekkende vanuit de opstart van een nieuw initiatief

Waarbij FlexiKO zelf een 1-loket functie realiseert voor werkzoekenden, door het opstarten een 0800-lijn en van een opvanginitiatief (gezien het ontbreken van beschikbare plaatsen), streeft KOBE naar een centraliseren van alle opvangvragen op gemeentelijk vlak die, zodat analyse mogelijk is en de reële vraag bekend is.

Beide projecten kampen met de beperkte beschikbaarheid van opvangplaatsen, waardoor doorverwijzing naar reguliere kinderopvang quasi onmogelijk is.

Omwille van bovenstaande verschillen is ervaringsuitwisseling uiterst zinvol, maar het implementeren van de databanken tijdens het project echter niet. Dit neemt niet weg dat disseminatie en implementatie van de ontwikkelde instrumenten kan plaatsvinden.

De combinatie van kobeweb.be met de 1-loketfunctie van flexiKO, zou mogelijk gecombineerd aangeboden kunnen worden.

4. OPZETTEN VAN DE TWEELIDIGE SENSIBILISATIECAMPAGNE

4.1. Oriëntatiefase van de ondersteunende sensibilisatiecampagne

De doelstellingen van de ondersteunende sensibilisatiecampagne moeten allereerst duidelijk geformuleerd worden. Om gebruik te maken van bestaande expertise wordt allereerst nagegaan wie reeds ervaring heeft opgebouwd op het vlak van de tweeledige doelstelling.

Voor de eerste sensibilisatiecampagne over het thema "kinderopvang = een gezinsprobleem en niet enkel een vrouwenprobleem", wordt het STC⁶ als ervaringsdeskundige geconsulteerd. STC Turnhout en Tilburg ontwikkelde namelijk het ESF-project V&, wat staat voor Vrouwen en ArbeidsMarktParticipatie. Het project werd breed gelanceerd met affiche- en flyercampagne.

Inzake expertise met betrekking tot flexibele kinderopvang werd tijdens de oriëntatiefase duidelijk dat VBJK hier veel kennis en ervaring in huis heeft. VBJK heeft een partnerschap met het Vlaamse agentschap Kind en Gezin en is een samenwerkingsverband tussen de faculteiten Psychologie en Pedagogiek van de Universiteit Gent, de KU Leuven, de VUB en vertegenwoordigers van de sector Kinderopvang. Deze organisatie ontwikkelde in opdracht van Kind en Gezin een sensibilisatiecampagne om mannen toe te liden tot de arbeidsmarkt an de kinderopvang. Deze campgan was genderdoorbrekend, maar leidde niet tot een ware gedragsverandering. VBJK stelde eveneens een handleiding Flexibele opvang. Gezin en werk zijn niet altijd makkelijk te combineren. Er is een toenemende vraag naar formele opvang op buitengewone tijdstippen. Deze handleiding beschrijft tips en tricks om een kwalitatieve flexibele opvang te organiseren.

4.2. Interne brainstorm 1ste luik van sensibilisatiecampagne

4.2.1. Doelgroepomschrijving

De sensibilisatiecampagne dient zich te richten naar een zeer heterogene groep:

- hoog-, laag- en kortgeschoolden;
- mannen en vrouwen;
- arbeiders en bedienden;
- werkenden en werkzoekenden.

⁶ STC Subregionaal Tewerkstellingscomité

Het definiëren van de doelgroep heeft implicaties voor zowel het ontwikkelen van het product, als voor de verspreiding ervan. Er wordt gekozen voor een product dat zich richt naar de hele groep. Dit heeft de volgende voordelen:

- kostprijs ligt lager;
- doelgroep is ook op publieke plaatsen te bereiken (bv. bibliotheek, sportdienst, dokterskabinetten,...);
- 1 verspreiding voor 1 product.

4.2.2. Omschrijving van de boodschap

Gezien de heterogeniteit van de doelgroep wordt in eerste instantie gekozen voor de combinatie woord en beeld. Dit wordt gebaseerd op de expertise van reclamebureaus inzake sensibilisatiecampagne.

4.2.3. Selectie van externe partner voor het ontwerpen van de tweeledige sensibilisatiecampagne

Verschillende reclamebureaus worden in kaart gebracht. Er wordt nagegaan in hoever zij reeds ervaring hebben inzake niet-commerciële boodschappen, waar de nadruk voornamelijk ligt op sensibilisering en attitudevorming (waarden en normen).

Op basis van deze hoofdcriteria wordt gekozen voor het bureau BIS. Dit bureau heeft tevens de V& campagne ondersteund (Vrouwen & ArbeidsMarktParticipatie).

4.3. Ontwikkelen van het product

4.3.1. Het contact met de externe partner

Het is niet eenvoudig om de boodschap eenduidig te formuleren, gezien het specifieke karakter van het thema (kinderopvang). Daarom wordt aangeraden veel communicatiemomenten in te bouwen om samen met de uitvoerder het proces te begeleiden en te sturen.

Tijdens dit proces worden verschillende voorstellen geformuleerd en ontwikkeld.

- a. Deze werden afgetoetst op de vier volgende indicatoren:
 - de sector / het activiteitendomein moet duidelijk zijn;
 - de heterogene doelgroep dient aangesproken te worden;
 - de boodschap (attitudevorming) moet eenduidig zijn;
 - de affiche moet aanzetten tot reflectie en in het oog springen.

- b. Vervolgens is het belangrijk de voorstellen te testen op een heterogene groep. Dit vond plaats bij de stuurgroepleden, bij personen uit verschillende leeftijdsgroepen, zowel bij arbeiders als bij bedienden, werkgevers en werknemers, mannen en vrouwen,...

- c. De verzamelde reacties werden op geregelde tijdstippen teruggekoppeld naar het grafische bureau toe.

Bovenstaand proces wordt herhaald, tot een product ontwikkeld wordt dat aan alle voorwaarden kan beantwoorden.

Doordat de affiches door zowel de medewerkers van vzw KIKO als door de stuurgroepleden worden verspreid, zijn zij het geschikte aanspreekpunt om te polsen naar de reacties bij de bereikte doelgroep. Aan de kinderopvanginitiatieven in het arrondissement werd eveneens gevraagd om reacties door te geven.

Aangezien de sensibilisatiecampagne dient als ondersteuning voor het verkleinen van het opvangprobleem en de daaraan gekoppelde verhoging van de arbeidsmarktparticipatie, is er geen voorafgaandelijk attitude-onderzoek gevoerd.

De indicator is het aantal verspreide affiches op het aantal vooropgestelde plaatsen om de impact zo mogelijk te optimaliseren binnen de pilootregio.

4.3.2. Fasering in tijd

ontwikkelen van 1ste campagne: kinderopvang = gezinsprobleem "Manen doen het* te weinig!"

januari 2005 start verspreiding

naar wie? werkgevers, werknemers en werkzoekenden uit pilootregio
 kinderopvangsector
 betrokkenen kinderopvang in arrondissement Turnhout

- door wie? partners / stuurgroepleden
overlegorganen op sectorniveau
lokaal overleg Kinderopvang
- waar? in de pilootregio
- werkgeversorganisaties
 - werknemersorganisatie
 - werkzoekenden belangengroep (STC, VDAB)
 - openbare plaatsen (bibliotheek, dokterskabinetten, consultatiebureaus, horeca,...
- in arrondissement Turnhout
- lokaal overleg Kinderopvang
 - tijdschrift Ondernemen (Voka)
- op Vlaams Niveau
- VOBO (Vlaams Overleg Buitenschoolse Opvang)
 - COCOM (Coördinatiecomité kinderopvang Antwerpen en Mechelen van het Vlaams Welzijnsverbond)
- op beleidsniveau / betrokken kabinetten en administraties
- kabinet Welzijn
 - kabinet Werk, Onderwijs en Vorming
 - Kind & Gezin
 - kabinet Binnenlandse Aangelegenheden

De verspreiding wordt ondersteund door de partners. Aangezien de bekendmaking van het project in zijn totaliteit aan het brede publiek plaatsvindt in de pilootregio Geel, Westerlo, Laakdal, zijn lokale partners de uitgelezen actoren om de verspreiding te voorzien naar de werkgevers, werknemers en werkzoekenden toe uit de pilootregio. De partners engageren zich tot de verspreiding. Op deze wijze kan gewaarborgd worden dat iedereen op hetzelfde tijdstip de boodschap ontvangt, waardoor de impact vergroot.

Hiernaast wordt tevens gebuikt gemaakt van andere overlegorganen om het kinderopvanglandschap te bereiken. De verschillende kinderopvangvoorzieningen, maar daarnaast ook alle betrokkenen inzake kinderopvang, worden bereikt door enerzijds de koepelorganisaties in Vlaanderen, alsook via het Lokaal Overleg Kinderopvang binnen het arrondissement Turnhout. Het lokaal overleg Kinderopvang is een overlegorgaan op gemeentelijk vlak waarin alle betrokkenen inzake kinderopvang aanwezig zijn: openbare besturen, ouders, scholen, kinderopvanginitiatieven, OCMW,... Via deze betrokkenen kon de boodschap verder verspreid worden.

Er wordt systematisch een verspreidingslijst bijgehouden om na te kunnen gaan in hoever de verspreiding heeft plaatsgevonden en er geen blinde vlekken ontstaan.

Bij de verspreiding van de affiches en flyers wordt uitdrukkelijk vermeld waar bijkomende exemplaren opgevraagd kunnen worden.

Op beleidsniveau werden de betrokkene kabinetten individueel bezocht om eventuele bedenkingen en knelpunten te melden tijdens het verloop van het project (zie verder onder 'beleidsaanbevelingen).

Hiernaast komt de sensibilisatiecampagne ruim aan bod tijdens cruciale momenten van het project, alsook bij de bekendmaking van de (deel)projecten.

Tijdens cruciale momenten en bij de bekendmaking van de (deel)projecten zal de sensibilisatiecampagne ruim aan bod komen.

- lancering sensibilisering
 - door verspreiding via partners
 - publicaties in vaktijdschriften
 - 'Ondernemen', maandblad VKW (Verbond Kristelijke Werkgevers)
 - 'De Draad', sectortijdschrift Kind en Gezin
 - tijdschrift voor Welzijnswerk, Vlaams Welzijnsverbond
 -
- lancering website
 - schrijvende pers (drie dagbladen)
 - regionale televisie (met beelden!)
 - lokale verantwoordelijken kinderopvang van het Arrondissement Turnhout via vzw KIKO (individuele bezoeken en 6-maandelijkse plenaire bijeenkomsten)
 - buitenschoolse opvanginitiatieven via vzw KIKO (maandelijkse plenaire bijeenkomsten)
- voorstelling van het project aan KIG (Contactgroep Industrie Geel)
- symposium voor kinderopvang en bedrijven
- bezoeken aan kabinetten
- overlegmomenten met Kind en Gezin
- lokaal overleg kinderopvang (gekoppeld aan doelstelling van het project)
- vergaderzaal SPK (waar veel externen samenkomen, zowel social profit organisaties als Kempense bedrijfsafgevaardigden en andere projectorganisaties)

De sensibilisatiecampagne wordt uiteraard ook vermeld op de volgende websites:

www.kobeweb.be en www.spk.be

Het tweede luik van de sensibilisatiecampagne verloopt analoog met de eerste campagne.

Tijdens het slotevent van het gehele project wordt de tweeledige sensibilisatiecampagne nogmaals in de spotlight geplaatst, waar alle betrokkenen op uitgenodigd worden. Er wordt een gadget, een koffiebeker, verspreid met de slogan op van de affichecampagne en de vermelding naar de portaal-site van KOBE.

4.4. Het resultaat

4.4.1. Zorgtaken en kindercare zijn een gezinsprobleem i.p.v. enkel een vrouwenprobleem

Figuur 3 affiche Mannen doen het* te weinig!)

Vanuit het stereotype rollenpatroon wordt in de gezinnen veelal beslist dat de vrouw haar arbeidssituatie aanpast ten voordele van de kindercare of de zorgtaken in het algemeen. Kortom, de combinatie arbeid-gezin is veelal een vrouwenprobleem. Omwille van deze denkwijze passen vrouwen (onder maatschappelijke en morele) druk hun arbeidssituatie aan.

Het eerste luik van de sensibilisatiecampagne draagt dan ook de slogan "Mannen doen het* te weinig!".

De rol van de man binnen het gezin wordt hierin benadrukt. Enerzijds richt men zich tot de man die het evident vindt dat kinderopvang een vrouwenzaak is en anderzijds tot de vrouw die het vanzelfsprekend vindt om voor de kinderen te zorgen of om opvang te zoeken

4.4.2. Doorbreken van de negatieve connotatie van urgente en/of flexibele kinderopvang

Figuur 4 affiche "Doet u het* soms tegen uw zin?"

Het gebruik maken van kinderopvang tijdens flexibele opvanguren of voor het instappen in een opleiding, wordt door de maatschappij vaak bestempeld als slecht ouderschap. Deze maatschappelijk kritiek heeft soms invloed op de keuze van ouders om een baan, ploegenarbeid of een opleiding aan te vatten of verder te zetten. De negatieve sfeer errond creëert een maatschappelijke druk die, in combinatie met de mogelijkheden op de Kempense arbeidsmarkt, mee een oorzaak is van de hoge vrouwelijke werkloosheidsgraad in de regio.

Het is niet de bedoeling om flexibele kinderopvang te promoten als ideale opvang, maar wel als een oplossing voor velen om de combinatie tussen gezinstijd en arbeidstijd mogelijk te maken; om de gezinstijd en arbeidstijd op een zo kwalitatief mogelijke wijze te realiseren.

Ouders willen het beste voor hun kind; dit is een belangrijk uitgangspunt!

Ouders zijn de eerste opvoedingsverantwoordelijken en bepalen vanuit hun eigen waarden en normen en vanuit hun eigen context wat 'goed' en verantwoord is voor hun kind en hun gezin. Het is in die optiek dan ook evident dat ouders zelf moeten uitmaken hoever ze met het gebruik van kinderopvang gaan. De meeste ouders doen dit trouwens zeer bewust. Uit de evaluatie van voorgaande projecten⁷ blijkt dat ouders hun kinderen over het algemeen niet langer in de

⁷ SEIN, 'Een kwalitatieve en kwantitatieve evaluatie van het experiment Flexibele Buitenschoolse Opvang in Limburg, 2003, p.121.

opvang laten dan noodzakelijk voor hun werk, en dat zij al het mogelijke doen om zoveel mogelijk bij hun kind te zijn.

Zo wordt er bijvoorbeeld zelden een gecombineerd gebruik vastgesteld van erg vroege met erg late opvang. Geen enkel kind bleef tot nu toe langer dan 11 uur ononderbroken in de flexibele opvang, en in de zaterdagopvang verblijven kinderen zelden langer dan de duur van een 'normale' werkdag.

Deze affichecampagne richt zich niet enkel tot de ouders, ook tot hun persoonlijke omgeving hun werkomgeving en ook tot de sector kinderopvang zelf.

Er wordt wel eens getwijfeld aan de behoefte. Ook vanuit de sector kinderopvang komt wel eens de vraag: creëren we geen bijkomende behoeften door het aan te bieden? NEEN! De sector kinderopvang mag zichzelf niet zien als noodzakelijk kwaad! Nog heel wat werknemers vinden moeilijk opvang voor hun kinderen. Deze opvangproblemen komen vaker voor bij werknemers die flexibel werken. Dit wordt bevestigd door de Vlaamse Werkbaarheidsmonitor, een initiatief van de Vlaamse sociale partners en ontwikkeld door STV-innovatie en Arbeid. Uit de gegevens van de werkbaarheidsmonitor blijkt dat ongeveer één derde van de Vlaamse werknemers minstens één kind onder de twaalf heeft. Bij die werknemers zijn er 12,5% die opvangproblemen hebben. Dit stijgt naar 16,3% bij ploegenwerkers, 16,8% bij nachtwerkers, 17% bij werknemers die frequent overwerken en 23% bij werknemers van wie het uurrooster op het laatste moment vaak wijzigt. De cijfers wijzen erop dat de vraag naar bijkomende opvang en in het bijzonder flexibele opvang zeer reëel is en dat flexibel werk deze vraag nog meer aanscherpt.

4.5. Evaluatie

Om het effect te meten van de sensibilisatiecampagne, werd op cruciale plaatsen zoals bedrijfskantines, opvangvoorzieningen een kort vragenlijstje afgenomen: 'Heb je de affiche gezien? Wat heb je gezien? Heeft dat iets bij je losgemaakt?' Het spreekt voor zich dat het niet mogelijk is om een nulmeting te genereren van een eventuele mentaliteitswijziging.

Dankzij het feit dat de affichecampagne opvalt bij voorbijgangers en gelezen wordt zijn we ervan overtuigd dat mensen bij de boodschap stilstaan.

Aangezien de tweeledige sensibilisatiecampagne genderdoorbrekend is, en dit met het oog op de verhogen van vrouwenarbeidsmarktparticipatie in de pilootregio, is een eventueel causaal verband niet te onderzoeken. Er spelen namelijk andere externe factoren een grotere rol: de plaatselijke conjunctuur en tewerkstelling.

5. CREËREN VAN BIKOMENDE OPVANGPLAATSEN IN DE PILOOTREGIO

5.1. De mogelijkheden in de kinderopvang

Allereerst worden de mogelijkheden nagegaan binnen het bestaande opvangaanbod in de pilootregio (kinderopvangopvang, uitgebreid met speelpleinwerkingen, grabbel- en swappas, kinderateliers, oppasdiensten,...).

Zicht hebben op dit aanbod, veronderstelt allereerst het inventariseren van het aanbod. Verschillend bronmateriaal wordt geraadpleegd, om te de mogelijkheid na te gaan of gebruik gemaakt kan worden van reeds bestaande informatiedoorstroming.

5.1.1. Inventariseren van mogelijkheden en tekorten

a. Inventarisering mogelijkheden

Er is verschillende bronmateriaal voorhanden waarop het aanbod van zowel kinderopvang als vrijetijdsbesteding bekend wordt gemaakt. Deze hebben echter elk hun voor- en nadelen:

Tabel 1 Mogelijk bronmateriaal inventarisatie

Bron	Voordelen	Nadelen
Gids voor kinderopvang	<ul style="list-style-type: none">- Overzichtelijk- Laagdrempelig in gebruik- Bekend in arrondissement	<ul style="list-style-type: none">- Enkel reguliere kinderopvang- niet up to date (sept 2001)- Contactpersonen gewijzigd- Nieuwe initiatieven
Website Kind en Gezin	<ul style="list-style-type: none">- Bekend in Vlaanderen- Up to date	<ul style="list-style-type: none">- Enkel reguliere kinderopvang
Website gezinsbond	<ul style="list-style-type: none">- Lokaal en Vlaams	<ul style="list-style-type: none">- Niet up to date- Contactpersonen wijzigen geregeld op gemeentelijk niveau- Geen centraal nummer
Website van gemeenten	<ul style="list-style-type: none">- Afhankelijk van gemeente tot gemeente	<ul style="list-style-type: none">- Moeilijk overzicht te krijgen via zoekopdracht
Beleidsplannen gemeenten	<ul style="list-style-type: none">- Geeft aanbod weer van zowel de kinderopvang, jeugd- als sportdienst- Geeft samenwerkingsverbanden weer tussen initiatieven	<ul style="list-style-type: none">- Niet up to date (vernieuwing om de drie jaar)- Ook deze wijzigen geregeld nav lokale behoeften
Jeugddiensten	<ul style="list-style-type: none">- Adressen van jeugdwerking (chiro, scouts,...)	<ul style="list-style-type: none">- Tijdsgebonden activiteiten- Medewerking voorondersteld

Ondanks de verschillende informatiekanalen blijft het hoe dan ook een ware zoektocht voor ouders. Het aanbod van opvang in de ruime zin van kinderen tussen 0 en 12 jaar oud, staat nergens gecentraliseerd. Dit bemoeilijkt de zoektocht van ouders.

b. Inventariseren van tekorten in de kinderopvang

De vraag naar kinderopvang overstijgt het aanbod. Om een duidelijk zicht te krijgen op de reële vraag, is het aangewezen dat ouders hun kind inschrijven op een centrale wachtlijst, wat tot op heden niet gebeurt. Het aantal wachtenden op de wachtlijst is dan de gewenste indicator voor de mate waarin het aanbod is afgestemd op de vraag.

Vaak schrijven ouders hun baby's en peuters al vroegtijdig in op diverse plaatsen om zeker een plaats te hebben in de dagopvang tegen het einde van het zwangerschapsverlof. Omwille van de verschillende circuits in gezins- of groepsverband, al dan niet op zelfstandige basis of erkend door Kind en Gezin is de kans op dubbeltelling reëel. Kind en Gezin of de LOKO's, het lokale overleg rond Kinderopvang, lijken een geschikt kanaal om dit in gang te zetten. Voorwaarde is dan ook dat alle circuits en adressen in kaart gebracht worden, ook de zelfstandige onthaalouders in gezinsverband en kinderverblijven in groepsverband. Tot op heden berekent Kind en Gezin wel een tekortindex of capaciteitsnood, zowel voor de dagopvang als voor de buitenschoolse opvang, wat als tweede keusindicator is opgenomen. Dit zijn echter data die binnen het werkveld van de kinderopvang niet zonder commentaar blijven. Dus overleg met de sector is noodzakelijk.

Een ander kanaal om een zicht te krijgen op de potentiële nood is peilen naar het gebruik van kinderopvang. In het najaar 2002 organiseerde Kind en Gezin een bevraging rond de opvang voor kinderen van 0 tot 3 jaar (ca 4500 gezinnen) als opvolger van eenzelfde enquête in 2001. Dit geeft naast een beeld van het gebruik van kinderopvang (% gebruikers, gebruikte opvangvorm, intensiteit van het gebruik), ook de opvang in geval van ziekte en opvang tijdens moeilijke momenten. In het najaar 2002 organiseerde Kind en Gezin ook een bevraging naar het gebruik van buitenschoolse opvang voor kinderen van 3 tot 12 jaar (ca 5000 gezinnen). Naast het gebruik vraagt men ook naar de intensiteit van het gebruik en de opvangvormen. Voor de nieuwe enquête naar het gebruik, begin 2004, trok men een grotere steekproef, voldoende om representatief te zijn voor zeven centrumsteden Apen, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Brugge, Aalst. Het tijdstip van de enquête die men nu tweejaarlijks zal hernemen, koppelt men aan de telling van de kinderen in de opvang op basis van de effectieve aanwezigheid in de eerste week van februari (d.i. het telmoment van de inschrijvingen in het onderwijs). De enquête gebeurt telefonisch en voor allochtonen en kansarmen mondeling. Deze enquêtes worden als parameter

meegenomen in de berekening van de nood aan extra opvang (opmaak van de wittevlekkenlijst). Als piste zou deze bevraging kunnen uitgebreid worden zodat ze representatief wordt voor alle dertien centrumsteden.

5.1.2. Contacteren van de opvanginitiatieven

De kinderopvanginitiatieven in de pilootregio werden individueel bezocht door de projectmedewerkers.

Tijdens het individuele gesprek/interview werd gepolst naar de mogelijkheid en bereidheid om in samenwerking met bedrijven bijkomende kindplaatsen te creëren. Deze bereidheid tot samenwerking dient reeds te bestaan vooraleer men het basisaanbod in functie van de industriegroep verder kan uitbreiden met de atypische opvangvormen (flexibele, urgente en occasionele opvang).

Enkele tendensen waren duidelijk zichtbaar in de pilootregio:

- De kinderdagopvang toont een grotere bereidheid tot samenwerking dan de buitenschoolse kinderopvang. Dit is mogelijk te verklaren door het feit dat de kinderdagopvang voornamelijk bestaat uit privé-initiatieven en de buitenschoolse wordt georganiseerd door een openbaar bestuur. De kinderdagverblijven zijn kleine organisaties met een platte organisatiestructuur waardoor de communicatie tussen de leidinggevende en het bestuur vlotter verloopt en de autonomie van de verantwoordelijke vaak ook groter is. Een initiatief buitenschoolse opvang ressorteert daarentegen binnen een openbaar bestuur, waar de bevoegdheden anders zijn gestructureerd.
- De zelfstandige sector toont een grotere bereidheid tot samenwerking dan de gesubsidieerde organisaties. Dit valt mogelijk te verklaren door de ondernemerszin van deze zelfstandigen. Daarenboven zien zij in een samenwerkingsverband potentiële mogelijkheden tot uitbreiding en dus het verhogen van hun inkomsten.

5.1.3. Inventariseren van de noden binnen de kinderopvangsector om een flexibel en urgent kinderopvangaanbod te kunnen realiseren.

Het huidige formele kinderopvangaanbod is niet afgestemd op de bestaande behoeften naar flexibele kinderopvang, aansluitend op de werktijden van ouders. In de pilootregio is slechts één zelfstandige mini-crèche die flexibele opvang aanbiedt.

Vanaf 2004 wordt in een Vlaams besluit het onderscheid gemaakt tussen het basisaanbod van kinderopvang en het verruimde aanbod. Dit verruimde aanbod kan betekenen: flexibele, urgente en occasionele opvang en opvang voor zieke kinderen. Deze vormen van opvang worden extra gesubsidieerd. De financiële middelen echter wegen blijkbaar niet op tegen de inspanningen die men moet leveren om deze vorm van opvang aan te bieden.

Uit ervaringen⁸ leert men ook dat het voor een organisatie niet evident is om over te schakelen naar een flexibele opvang, aangezien dit grote wijzigingen met zich meebrengt voor de arbeidsomstandigheden van de werknemers. Vanuit de verschillende projecten opgestart ism VBJK, leren we dat de slaagkans groter is indien flexibele opvang wordt aangeboden vanaf de start van een nieuw initiatief.

Flexibele opvang vraagt om een aantal organisatorische en inhoudelijke aanpassingen die van wezenlijk belang zijn om van het nieuwe aanbod een succes te maken. Het betreft aanpassingen met betrekking tot het pedagogisch beleid, het personeelsbeleid en de ruimtelijke indeling.

Het aanbieden van flexibele opvang kan beschouwd worden als een totale organisatieverandering. Veranderingen stoten altijd op weerstand. Mensen moeten de tijd krijgen om zich aan te passen aan de nieuwe situatie, en dit geldt voor alle partijen binnen de opvang: begeleiders, verantwoordelijken, ouders en kinderen. Het is een ontwikkelings- en aanpassingsproces dat tijd nodig heeft.

Het opstarten van flexibele opvang brengt heel wat veranderingen met zich mee voor de interne organisatie. De verantwoordelijke vervult een zeer belangrijke taak in dit veranderingproces. Hij of zij moet volledig achter het project flexibele opvang staan en geloven in de slaagkansen. Hij of zij moet beschikken over organisatietalent en een creatieve en innovatieve houding aannemen bij het oplossen van problemen. Verder moet de verantwoordelijke ook in staat zijn om de begeleiders te motiveren en zo een sterk team te creëren. Flexibele opvang heeft ook gevolgen voor de begeleiders. Werken in de gewone buitenschoolse opvang betekent zekerheid wat betreft werkuren, gehanteerde regels, manier van werken, etc. Het werken in de flexibele opvang daarentegen vraagt van de begeleiders een flexibele werkhouding en een positieve attitude ten aanzien van deze vorm van opvang. Zij moeten bereid zijn om te werken op onregelmatige en 'gebroken' uren ('s morgens enkele uren en 's avonds enkele uren). Daarnaast moeten ze zeer zelfstandig kunnen werken. Ze staan soms alleen in voor de opvang van de kinderen in de flexibele opvang. Dat vraagt heel wat organisatietalent, want naast de praktische taken (koken, verzorging, wassen) moeten de kinderen ook voldoende aandacht krijgen.

Uit de vorige projecten leren we dat de organisatorische consequenties niet onderschat mogen worden.

⁸ Bron: VBJK, Handleiding Flexibele opvang

We vermoeden dat bovenstaande ervaringen de huidige aanbieders afschrikt tot het organiseren van flexibele kinderopvang. Dit is eveneens gebleken uit de individuele bevragingen bij de initiatieven. Daarenboven kampen de opvanginitiatieven in de pilootregio, zoals eerder vermeld, met wachtlijsten. De bezettingsgraad ligt daarenboven hoger dan 90%, waardoor het creëren van bijkomende kindplaatsen als prioritair wordt ervaren.

Ouders die nood hebben aan flexibele opvang wenden zich niet tot de organisaties met enkel het basisaanbod, omdat ze weten dat ze hier niet terecht kunnen. De opvanginitiatieven worden daarom niet zo vaak geconfronteerd met deze vraag, waardoor zij de nood aan flexibele opvang onvoldoende dragen om hun aanbod verruimen.

5.2. Onderzoek naar de noden van werknemers in bedrijven uit de pilootregio

In samenwerking met de KIG (Contactgroep Industrie Geel) werden de noden van de werknemers in de bedrijven uit de pilootregio onderzocht.

Korte bespreking van de enquête:

1. 12 van de 30 bedrijven hebben de vragenlijst ingevuld teruggestuurd. Dit is een goed resultaat (ca. 20%). De bedrijven stellen 6072 werknemers te werk)
2. vooral de grotere bedrijven hebben gereageerd, met uitzondering van Alcatel en DAF.
3. cijfers naar leeftijd:
 - a. 649 kinderen van 0 tot 2.5 jaar
 - b. 2424 kinderen van 2,5 tot 12 jaar
 - c. 2896 kinderen ouder dan 12
4. cijfers naar locatie: we kunnen bedrijven die gereageerd hebben groeperen. Deze lijst kan eventueel aangevuld worden met andere bedrijven uit dezelfde regio.
 - a. Geel Punt/Lammerdries
 - b. Geel/Mol nucleaire site
 - c. Winkelom/Laakdak
5. cijfers naar afstand woon-werk:

werknemers wonen verder dan verwacht werd. 27,20 % woont tussen 10 en 20 Km van de werkplaats en 35,20 % woont verder dan 20 Km van het bedrijf. Kwaliteit van de opvang primeert echter op afstand. Opvallend is ook dat werknemers van producerende bedrijven over het algemeen iets dichterbij werk wonen, terwijl werknemers die meer 'denkwerk' verrichten (hogere diploma's) van iets verder komen.

De bedrijfsleiders worden op verschillende momenten ingelicht over het project.

Allereerst kregen zij informatie van de KIG over de start van het project. Vervolgens vond een algemene uiteenzetting plaats voor geïnteresseerde bedrijven, waarin het project en de projectdoelstellingen werden toegelicht. Dit gebeurde na het opzetten van de eerste sensibilisatiecampagne en na het ontwikkelen van de website. Dit was een bewuste keuze, aangezien de bedrijfsleiders sneller geprikkeld kunnen worden met reeds ontwikkelde producten. Hieraan gekoppeld werd tevens de eerste vraag gesteld naar de mate van engagement.

Op het symposium werden nogmaals alle bedrijven uitgenodigd. Ook hier werd hun engagement ten opzichte van een kinderopvanginitiatief gepolst. Geëngageerde schreven zich in voor verdere samenwerking.

Rekening houdend met feedback van de Kamer van Koophandel worden de geëngageerde bedrijven individueel bezocht om te overleggen welke concrete acties zij bereid zijn te nemen. Plenaire informatie- en overlegsessies zijn immers niet geschikt voor de heterogene groep van bedrijven. Uit het onderzoek bleek namelijk dat de soort bedrijvigheid medebepalend is voor de opvangbehoefte (al dan niet flexibel, al dan niet urgent voor interim-arbeid,...). Daarenboven dient opgemerkt te worden dat individuele gesprekken een grotere betrokkenheid tot stand brengt. Deze benadering brengt met zich mee dat de bevoegde diensten/personen worden aangesproken (HRM), wat zeer bepalend is voor verdere samenwerking.

Een belangrijk aandachtspunt dat wordt meegenomen is de terugkoppeling van de individuele bezoeken naar de stuurgroep toe, waarin ook de sociale partners vertegenwoordigd zijn.

5.3. Afstemmen van vraag en aanbod met als doel de uitwerking van een reëel kinderopvangproject

Het afstemmen van het aanbod op de vraag is een cruciale fase van het project. Het pilootproject wil namelijk een antwoord bieden op de nood aan kinderopvang in de regio met aandacht voor flexibele en urgente opvang. Het is door het creëren van dergelijke opvang dat de kansen op de arbeidsmarkt vergroten voor werknemers in ploegenarbeid, werknemers die een opleiding willen volgen of werknemers die aan interimarbeid doen.

Nadat een duidelijk beeld verkregen is van enerzijds het aanbod en bereidheid van de kinderopvanginitiatieven en anderzijds de behoefte en het engagement van de bedrijven, kunnen deze vraagzijde en aanbodzijde met elkaar in contact treden. Dit gebeurt via een

symposium waar de doelstellingen van het project nogmaals worden verduidelijkt. Een dergelijke bijeenkomst kan pas georganiseerd worden wanneer men beschikt over de coördinaten van de bevoegde personen binnen deze bedrijven.

Tijdens het symposium wordt gevraagd naar het engagement dat de bedrijven willen aangaan met betrekking tot het tot stand komen van eventuele samenwerkingsverbanden met de kinderopvangsector om het aanbod zo optimaal mogelijk af te stemmen op de vraag. De bedrijven die intekenen worden individueel bezocht. Tijdens deze bezoeken wordt het draaiboek gevolgd (zie bijlage 7 'Draaiboek bedrijfsbezoeken').

Eveneens wordt naar het engagement van de opvangvoorzieningen gevraagd, naar de bereidheid een voorstel te formuleren om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen met een bedrijf. (zie bijlage 8 formulier indiening voorstel opvangvoorzieningen) de opvangvoorzieningen worden uitgenodigd om hun voorstel toe te lichten aan de werkgroep.

5.3.1. De KOBE-formule

De KOBE-formule veronderstelt dat een bedrijf één of meer kindplaatsen reserveert in een opvangvoorziening.

Het uitgangspunt van de KOBE-formule is een samenwerking tussen bedrijf en een bestaand opvanginitiatief. Dit om verschillende redenen:

Allereerst wordt de kwaliteit verzekerd, aangezien het een opvanginitiatief betreft dat erkend is door of onder toezicht staat van Kind en Gezin, en dat reeds naam en faam heeft in de regio.

Daarenboven wordt de afstand-nabijheid tussen werknemer en werkgever bewaakt, zowel fysiek als arbeidsrechtelijk. Het is niet de bedoeling dat bedrijfscreches worden opgericht, maar dat creches een aantal van hun plaatsen reserveren voor werknemers van bedrijven. De opvangvoorziening zal gesitueerd zijn binnen een straal van 10 km van het bedrijventerrein.

Het opvanginitiatief dient bereid te zijn een aanvullend aanbod te realiseren, mocht dit aangewezen zijn voor de betrokken bedrijven en hun werknemers (bv. opvang tijdens vroege en late uren).

Bedrijven kennen echter de kinderopvangwereld niet en voor de meeste kinderopvanginitiatieven is de bedrijfswereld helemaal onbekend. Dit bleek uit de individuele bezoeken aan de opvangvoorzieningen en de contacten met de KIG en de Kamer van Koophandel. Om die reden

vond een symposium plaats, waarbij de bedrijfswereld en de opvangvoorzieningen uit de pilootregio kennis maakten met elkaars werkingsterreinen.

De voornaamste doelstelling van het symposium 'Kind op de rekening' was dan ook deze twee actoren samen te brengen om allereerst kennis met elkaar te maken en om het overleg te bevorderen om samen te werken in de toekomst. Deze twee actoren, kinderopvang en bedrijven, zijn cruciaal voor de realisatie van de hoofddoelstelling van het project, namelijk het verhogen van de arbeidsmarkt, onder meer ondersteund door het verlagen en eventueel wegnemen van de bestaande drempels: door het creëren van bijkomende kindplaatsen en van flexibele en/of urgente kinderopvangmogelijkheden zodat het instappen in een ploegensysteem of het aanvatten van interimarbeid of een opleiding vergemakkelijkt wordt.

Dit alles gebeurt in overleg met Kind en Gezin en in samenwerking met de bestaande kinderopvanginitiatieven uit de Geelse regio en geïnteresseerde bedrijven. Deze betrokkenen waren dan ook uitgenodigd om deel te nemen aan het symposium.

Vanuit Kind en Gezin werd de rol van de opvanginitiatieven in de bedrijfsgerelateerde opvang verduidelijkt, terwijl vanuit Acerta Consult de implicaties voor de bedrijven werd toegelicht, zowel op het vlak van fiscaliteit als op het vlak van Human Resource Management.

Waarom zou een bedrijf participeren en investeren in opvangplaatsen voor haar werknemers?

a. Voordelen voor bedrijf

- Grotere aantrekkingskracht (recrutering en retentie);
- Oplossing voor opvangbehoeften van de werknemers;
- Kinderopvang in de directe omgeving (max.10 km) van uw bedrijf;
- Kwaliteitsvolle kinderopvang;
- Basisaanbod kinderopvang + aanvullend indien nodig.

b. Voorwaarden/beperkingen voor het bedrijf

- Kinderopvang 0-3 jaar;
- Groepsopvang (mini-crèche, kinderdagverblijf);
- Zelfstandige plaatsen (gerealiseerd na 1.1.2003);
- Ouders betalen een bijdrage;
- Fiscale aftrek > kostprijs!!!
€ 6530⁹ > € 4400 (per plaats per jaar)

⁹ Uittreksel uit de Programmawet van 8 april 2003 (BS 17 april 2003)
inkomsten 2005 (aanslagjaar 2006): 6530 euro
inkomsten 2006 (aanslagjaar 2007): 6710 euro

c. Voordelen voor het opvanginitiatief

- • aantal zelfstandige opvangplaatsen (capaciteitsuitbreiding);
- • openingsuren/-momenten;
- • opvangvorm;
- • inkomsten;
- • tewerkstelling (directe en indirecte).

d. Voordelen voor de werknemers

- Gegarandeerd kwaliteitsvolle kinderopvang;
- Combinatie gezin – arbeid;
- Mogelijkheid tot aanvullend aanbod;
- Toch betaalbaar bedrag (€ 16/dag, waarvan € 11,40 fiscaal aftrekbaar);
- Band met werkgever gerespecteerd.

e. Drempels om tot KOBE te komen

Er zijn echter een aantal drempels, waardoor er tot nu toe geen zuivere KOBE-formule werd toegepast.

- Vragen bij het bedrijf omtrent de voordelen voor werknemers met kinderen die er gebruik van maken enerzijds en werknemers die er geen gebruik maken anderzijds (bv. omwille van woonplaats).
- Er werden geen signalen opgevangen dat de kostprijs te hoog zou zijn, maar wel werd door de meeste bedrijven aangegeven dat het voorzien van kinderopvang niet prioriteit is op dit moment.
- Er worden ook vragen gesteld door het opvanginitiatief omtrent het opnamebeleid bij bedrijfsgebonden werknemers en andere ouders;

Met andere woorden : een aantal vragen die blijven bestaan zolang niemand de pioniersrol op zich neemt.

Om drempels te verlagen werd in het KOBE project een handleiding ontwikkeld voor zowel de bedrijven als voor kinderopvanginitiatieven om een dergelijk samenwerkingsverband tot stand te brengen. In deze handleiding is een stappenplan opgenomen met tips en tricks om bedrijfsgerelateerde kinderopvang te realiseren.

De handleiding voor de bedrijven is als volgt opgebouwd:

Oriëntatie op kinderopvang voor de werknemers

Een gezinsvriendelijk beleid voeren

- Waarom een gezinsvriendelijk beleid voeren?
- Het aanbieden van kinderopvang als onderdeel van een gezinsvriendelijk beleid
- Voordeel voor het bedrijf
- Een sterkere positie van uw bedrijf

De werknemerspopulatie van uw bedrijf

De specifieke noden van uw bedrijf

De sociale partners

Van besluit naar uitvoering

- Bedrijfsgerelateerde opvang
- Het kostenplaatje van bedrijfsgerelateerde opvang
- Het kinderopvanglandschap in Vlaanderen

De handleiding voor de opvangvoorzieningen vertoont een gelijkaardige opbouw.

(zie bijlage 9: handleiding kinderopvang en bedrijven, voor bedrijf)

(zie bijlage 10: handleiding kinderopvang en bedrijven, voor opvangvoorziening)

Naast de handleidingen en bijhorende producten werd ook een aanzet gegeven tot een nieuw wetsvoorstel. Naar aanleiding van onze vraag de fiscale aftrekbaarheid voor bedrijfsgerelateerde kinderopvang op te trekken werd door Katrien Schryvers een wetsvoorstel opgemaakt.

Voorgestelde maatregelen:

- optrekken fiscale aftrekbaarheid tot 12 jaar;
- uitbreiding naar kinderopvang in de ruime zin (speelpleinwerking, opvang in school,...);
- aftrekbaarheid van 150% van de kosten.

Het ingediende wetsvoorstel is terug te vinden op

<http://www.dekamer.be/FLWB/PDF/51/2403/51K2403001.pdf>

5.3.2. De KOBE-formule vertaald naar eigen settings

Ondanks het feit dat de kobe-formule in zuivere vorm nog niet wordt toegepast, werd de formule wel vertaald naar andere settings toe in de pilootregio.

a. IRMM • start mini-crèche september 2007

Naar aanleiding van het KOBE-project, met name het symposium, start IRMM¹⁰ in september met een mini-crèche. Aangezien het een onderzoeksinstituut betreft van de Europese Commissie, is KOBE-formule niet toepasbaar, gezien een dergelijke organisatie geen beroep kan doen op de fiscale aftrekbaarheid van de kosten.

Aangezien kinderopvang een belangrijke voorwaarde is tot tewerkstelling willen zij een samenwerking aangaan met een bestaand kinderopvanginitiatief om bijkomende plaatsen te creëren, afgestemd op de behoefte. IRMM heeft bijgevolg een openbare aanbesteding uitgeschreven voor de uitbating van een mini-crèche, gesitueerd in vrijstaande lokalen van de naburige Europese School Mol. Mini-crèche 't Vaarhuis uit Geel werd weerhouden voor deze uitbating.

Bij de werknemers van IRMM is in de toekomst een duidelijke behoefte waarneembaar. Het organiseren van kinderopvang maakt eveneens de school attractiever, waardoor het leerlingenaantal vergroot kan worden.

b. Westerlo • start kinderdagverblijf maart 2007

Het openbaar bestuur van Westerlo erkent eveneens de behoefte aan kinderopvang. Het opstarten van een opvanginitiatief, al dan niet in samenwerking met bedrijven, werd bekeken en met de ondersteuning van vzw KIKO werd een behoefteonderzoek uitgevoerd bij alle gezinnen woonachtig in Westerlo met één of meer kinderen tussen 0 en 3 jaar oud.

(zie bijlage 12 vragenlijst behoefteonderzoek bij inwoners Westerlo)

De respons was redelijk hoog: 38,6% (237 van de 614).

¹⁰ IRMM: International Measurement Evaluation Programme

Belangrijkste conclusies:

- 1 op 4 heeft behoefte aan (bijkomende) dagopvang en is bereid hiervoor te betalen. (de behoefte is het grootst in Zoerle-Parwijs: bijna 1 op 2).
- Bijna 30% heeft flexibele opvang nodig (de behoefte is het grootst in Zoerle-Parwijs: bijna 1 op 2).

Vaak vermelde opmerkingen zijn:

- Te weinig aanbod, te lange wachttijden, te beperkte openingsuren, betaalbaarheid belangrijk voor de alsmaar groter wordende groep van éé noudergezinnen.

Dankzij de uitbreidingsronde van de Vlaamse Regering en de ondersteuning van KIKO kon tijdig een dossier worden ingediend voor een gesubsidieerd kinderdagverblijf van 22 kindplaatsen. Een principiële akkoord werd toegekend en de realisatie vindt plaats in maart 2007.

c. Stelen (Geel) • start nog niet voorzien

Het lokaal overleg kinderopvang in Geel streeft een gedecentraliseerde infrastructuur na voor de buitenschoolse opvang. In de parochie Stelen is een tekort aan zowel buitenschoolse kinderopvang en voorschoolse kinderopvang. Hierdoor daalt het leerlingenaantal in de parochieschool.

Dankzij overleg van Kobe met zowel het stadsbestuur, de parochie, het oudercomité en het lokaal overleg is een mogelijke oplossing in het verschiet. De bereidheid van Janssen Pharmaceutica om tijdelijke kantoren ter beschikking te stellen voor het organiseren van kinderopvang, en de ondersteuning van het stadsbestuur maakt deze wens misschien werkelijkheid. Wordt zeker vervolgd.

5.3.3. Resultaat

De doelstelling om bijkomende opvangplaatsen te realiseren werd gerealiseerd, echter niet volgens de zuivere KOBÉ-formule die bij de aanvang van het project werd vooropgesteld.

In Westerlo worden 23 plaatsen gerealiseerd en door het IRMM 22 plaatsen. Dit brengt met zich mee dat heel wat gezinnen makkelijke toegang krijgen tot de kinderopvang en de drempel verlaagd wordt tewerkstelling. Daarenboven zal dit een impact hebben op de lange wachttijden

in de pilootregio. Rekening houdend met het aandeel deeltijds opgevangen kinderen, schatten we dat zo'n 55 gezinnen gebruik kunnen maken van deze bijkomende opvangplaatsen.

De ontwikkelde producten zullen een laagdrempelig effect hebben om tot daadwerkelijke samenwerkingsverbanden over te gaan:

- De handleiding voor bedrijven;
- de handleiding voor kinderopvanginitiatieven;
- de vragenlijst om de behoefte te meten bij werknemers (zie bijlage 13);
- een model 'samenwerkingsovereenkomst tussen bedrijf en kinderopvangvoorziening' (zie bijlage 14).

5.4. Conclusie

Een grote succesfactor bij het stimuleren tot netwerkvorming en samenwerkingsverbanden is overleg.

- Het lokaal overleg kinderopvang kent de lokale behoeften en formuleert beleidsopties om het aanbod beter af te stemmen.
- Hiernaast zijn nog andere bestaande overlegstructuren tussen organisaties , bedrijven, werkgevers en werknemers, die van belang zijn om de doelstellingen bespreekbaar te maken.
- Intermediaren zijn van uiterst belang om de verschillende actoren rond de tafel te krijgen, SPK, vzw KIKO, VOKA, KIG, de werknemersorganisaties.

6. COÖRDINEREN VAN ELK DEELPROJECT EN VAN HET PROJECT IN ZIJN TOTALITEIT

6.1. Overleg tussen projectcoördinator, de stuurgroep en Kind & Gezin.

Het overleg met de stuurgroepleden vond plaats zowel aan de hand van plenaire vergaderingen en brainstormsessies, als op individuele niveau, ad hoc en eventueel telefonisch.

Initieel werd voorgesteld de stuurgroep samen te laten komen op regelmatige tijdstippen, namelijk tweemaandelijks. Om de efficiëntie en de output te vergroten van de verhogen van de stuurgroepleden werd voorgesteld om per item werkgroepvergaderingen te laten doorgaan met slechts enkele leden, zodat er meer themagecentreerd overlegd kan worden.

(zie bijlage: verslagen en chronologisch rapport met hoofdpunten van de overlegmomenten)

Het overleg tussen de projectcoördinator en de administratie Kind en Gezin volgt twee sporen:

Kind en Gezin gaat als uitvoerende administratie geen partnerschap aan in het project KOBÉ. Wel engageert Kind en Gezin zich tot het optreden als deskundige om de slaagkans van het project te vergroten.

- Kind en Gezin als deskundige inzake communicatie

Kind en Gezin biedt ondersteuning bij het opzetten en het bekend maken van het project, alsook van de sensibilisatiecampagne.

Hoe? link op website Kind en Gezin naar www.kobeweb.be
nieuwsflash op de site van Kind en Gezin
publicatie in De Draad (vaktijdschrift)

- Kind en Gezin als deskundige inzake bedrijfsgerelateerde kinderopvang

Als uitvoerende administratie is Kind en Gezin de instantie bij uitstek om actuele en correcte informatie te verschaffen betreffende het wetgevend kader van bedrijfsgerelateerde kinderopvang.

6.2. Overleg en rapportering van de vorderingen binnen het project ten opzichte van de structuren binnen vzw KIKO.

Op elke bijeenkomst van het Dagelijks bestuur en het Raad van Bestuur werd als vast agendapunt de stand van zaken geplaatst van het KOBÉ-project. De Raad van Bestuur is samengesteld uit zowel werkgevers, werknemers, lokale verantwoordelijken als een deskundig persoon inzake kinderopvang. Deze laatste is Mevr. Chris De Bruyne, coördinator

vzw VCOK (Vormingscentrum Opvoeding en Kinderopvang, dat ressorteert onder VBJK Expertisecentrum Opvoeding en Kinderopvang).

6.3. Netwerkvorming creëren, stimuleren en onderhouden tussen de verschillende partners en betrokkenen van de deelprojecten en het totaalproject.

De netwerkvorming vindt plaats op verschillende niveaus en met ondersteuning van verschillende overlegorganen:

- Lokaal overleg kinderopvang (op lokaal niveau, richt zich naar alle betrokkenen van de kinderopvang)
- KIG Contactgroep Industrie Geel (Lokaal netwerk van Voka-Kamer van Koophandel Kempen, 60 aangesloten bedrijven)
- Maandelijks planvergadering (arrondissementeel, leidinggevenden buitenschoolse opvang)
- 6-maandelijkse bijeenkomst met de lokale besturen (arrondissementeel, openbare besturen die kinderopvang organiseren)
- Symposium kinderopvang – bedrijven
- Slotevenement KOBE

Zie bijlage 15 presentatie slotevenement KOBE

Zie bijlage 16 presentatie slotevenement "Actieplan flexibele en occasionele opvang" door min. Inge Vervotte

7. TOEKOMSTPERSPECTIEVEN

7.1. Project KOBE

Een verdere sensibilisatie van de verschillende actoren blijft belangrijk. Enkel door samenwerking is realisatie mogelijk!

Ondanks het feit dat een bedrijf geen plaatsen reserveert, kan het toch een belangrijke rol spelen in het informeren van haar werknemers omtrent de mogelijkheden in de regio, en het sensibiliseren van de ouders omtrent de zorgtaken in het gezin en de ondersteunende rol die flexibele of urgente kinderopvang kan bieden.

Idealiter wordt het samenwerken met een kinderopvangvoorziening ingebed in een gezinsvriendelijk bedrijf.

Handleidingen en instrumenten worden ter beschikking gesteld voor geïnteresseerden: de handleiding voor de bedrijven, de handleiding voor de opvanginitiatieven, het behoefteonderzoek, kobeweb, instrument om wachttijden in kaart te brengen en de tweeledige sensibilisatiecampagne.

Kobeweb werd ondertussen uitgebreid naar het regionaal stedelijk gebied Turnhout, Oud-Turnhout, Vosselaar en Beerse en werd uitgetest op provinciehoofdstad Antwerpen. Een verdere uitbreiding zouden we graag realiseren, zeker in de Kempen.

De sensibilisatiecampagne werd op bedrijfsniveau verspreid in de pilootregio. Dit kan verder uitgebreid worden. In de sector kinderopvang vond de verspreiding reeds plaats op arrondissementeel niveau, en op Vlaams niveau voor de koepelorganisaties.

De handleidingen kunnen opgevraagd worden bij vzw KIKO en worden gepubliceerd op kobeweb.

Bedrijven en lokale besturen kunnen contact opnemen met kiko indien een behoefteonderzoek gewenst is bij de werknemers of inwoners omtrent kinderopvang.

Het instrument wachttijden wordt uitgetest in Turnhout, met de mogelijkheid tot uitbreiding naar andere gemeente in Provincie Antwerpen. De eerste metingen van de wachttijden zijn bekend voorjaar 2007.

7.2. De kinderopvang in Vlaanderen¹¹

7.2.1. Het nieuw conceptueel kader van het kinderopvanglandschap in Vlaanderen

Minister Inge Vervotte lanceert naar de toekomst toe een nieuw concept in de kinderopvang. De bedoeling is dat het nieuwe concept in een aantal proefprojecten uitgewerkt wordt en dat de resultaten van de proefprojecten zullen uitmonden in een nieuwe regelgeving.

De kinderopvang ziet er nu helemaal anders uit dan enkele jaren geleden. Steeds meer gezinnen maken er gebruik van. Er zijn bijvoorbeeld verschillende achtergronden, uiteenlopende meningen, kinderen die specifieke zorg vragen.

De opvangsector zelf professionaliseert. Erkende opvangvoorzieningen bepalen grotendeels zelf welke kwaliteit ze willen bereiken en hoe. Aangesloten onthaalouders hebben nu sociale zekerheid: daarmee wordt het belang van hun werk erkend. Hoe langer hoe meer aandacht gaat er naar de competenties van de mensen die voor kinderopvang zorgen. Sommige opvangvormen verkennen met succes een nieuwe manier van werken: de mini-crèches, de buurt- en nabijheidsdiensten, de onthaalouders die samenwerken. Het Lokaal Overleg verruimt meer en meer zijn werking van de buitenschoolse opvang naar de hele kinderopvang en naar de inpassing ervan in het sociaal beleid van de gemeente.

Overheid en sector streven naar voldoende opvangplaatsen en stellen daarbij kwaliteit centraal.

De uitgangspunten zijn als volgt:

a. Kinderopvang vervult naast zijn economische en educatieve functie ook zijn sociale functie

Dat er kinderopvang bestaat voor werkende ouders, is bij iedereen bekend en aanvaard. We noemen dit de economische functie van kinderopvang. Al iets minder vertrouwd zijn we met het belang van kinderopvang voor ouders die een opleiding volgen of solliciteren, zodat ze later kunnen gaan werken. Deze opvang is minder makkelijk in te plannen: hij is vaak plots nodig en op onregelmatige tijdstippen. Ook andere gezinnen vallen uit de boot. De stap naar de opvang is voor hen te groot: de taal, de inrichting, de manier van werken en de begeleid(st)ers, die de wereld van de gezinnen thuis niet altijd van binnenuit kennen. Toch moet kinderopvang uitsluiting van kansengroepen tegengaan en hun integratie bevorderen. Via deze sociale functie levert de kinderopvang een bijdrage aan een sociaal rechtvaardige maatschappij. Een buurtgerichte aanpak en samenwerking met andere organisaties is hierbij heel belangrijk.

Kinderen worden geboren in een gezin met de opvoeding en de gewoonten van dat gezin. Daarnaast brengen ze al vanaf heel jonge leeftijd een bepaalde tijd door in de kinderopvang.

¹¹ www.kindengezin.be

Kinderopvang moet aan ieder kind de kans geven om op zijn manier op verkenning te gaan. Het is een plek bij uitstek om anderen te leren kennen en er respectvol mee te leren omgaan. Dit alles noemen we de educatieve functie van kinderopvang.

b. Ouders en kinderen kunnen erop rekenen dat elke opvang veilig en verantwoord is

Kinderopvang moet kwaliteit bieden. Historisch zijn er echter heel wat verschillen gegroeid. Iedere opvangsoort heeft zijn eigen regelgeving met eigen kwaliteitsvereisten. De verschillen zijn soms verantwoord, soms niet. Voor de ouders zijn ze in elk geval niet altijd duidelijk. Behalve de prijs die ze moeten betalen, telt voor hen dat hun kind er veilig is en er zich goed voelt. Ouders kunnen soms ook niet echt kiezen waar ze hun kind brengen. Ze nemen bijvoorbeeld de opvang waar er eerst plaats is.

Daarom moeten alle kinderen en hun ouders, ongeacht waar ze terechtkomen, dezelfde kansen krijgen. Elk kind en elke ouder heeft recht op dezelfde basiskwaliteit. Dat betekent niet dat er geen verschillen meer zullen zijn, maar ze zullen verantwoord zijn en gekoppeld aan de eigenheid en de middelen van de opvang.

De basis waaraan elke opvang moet voldoen moet wel overal dezelfde zijn.

c. Kinderopvang is toegankelijk voor alle gezinnen

Kinderopvang moet betaalbaar zijn en binnen een redelijke afstand beschikbaar zijn. Toegankelijkheid betekent ook dat er aandacht wordt besteed aan andere drempels. Voor kansengroepen kan de manier van inschrijven of het publiek bijvoorbeeld een hinderpaal zijn.

Een overzichtelijk aanbod via één loket kan de algemene bekendheid en toegankelijkheid van kinderopvang eveneens bevorderen.

d. Kinderopvangvoorzieningen werken samen

Samen sta je sterker. Voorzieningen kunnen plaatselijk hun kennis delen, hun aanpak op elkaar afstemmen en hun middelen bundelen. Op die manier wordt er niet alleen efficiënter gewerkt, maar worden ook de drie maatschappelijke functies gezamenlijk aangepakt. Het aanbod wordt afgestemd op de plaatselijke behoefte.

e. Geen kinderopvang zonder vergunning

Vang je systematisch een aantal kinderen op die geen familie van jou zijn, dan zal je een vergunning nodig hebben. Aan deze vergunning hangen de basiskwaliteitsvereisten vast die voor alle opvangsoorten vergelijkbaar zullen zijn.

Deze vereisten slaan op de werking met kinderen en ouders, de infrastructuur en de inrichting, de veiligheid, de gezondheid, de samenwerking en de kwaliteitsgaranties in de werking.

Er zullen vereisten in de vergunning staan die voor iedereen gelden en vereisten die verschillen naargelang van het type van opvang:

De verplichte vergunning betekent het einde van de gemelde opvang die aan geen enkele kwaliteitsvereiste moest voldoen. Een kwaliteitsvolle opvang is immers een recht voor alle kinderen.

Hoe? Centra voor Kinderopvang (CKO's)

Een Centrum voor Kinderopvang of CKO is een groep van vergunde opvangvoorzieningen die op een gestructureerde manier samenwerken. Dit kan op lokaal of op regionaal vlak.

Naast zijn economische en zijn educatieve functie, maakt het CKO ook zijn sociale functie waar. Het opnamebeleid is sterk gericht op toegankelijkheid, ook voor kansengroepen. Occasionele of dringende opvang is mogelijk en kinderen met een specifieke zorgbehoefte kunnen er terecht. Naast dit basisaanbod kan een CKO ook meer bieden, bijvoorbeeld opvang aan huis of gezinsondersteuning.

In een CKO stemmen de voorzieningen hun kwaliteitsdynamiek zo veel mogelijk op elkaar af. Ze bundelen hun kennis en eventueel ook hun middelen.

Om hun werking af te stemmen op de plaatselijke noden, ontwikkelen ze een sociaal en pedagogisch opvangproject. Ze betrekken hierbij de lokale overheid, het Lokaal Overleg Kinderopvang, de gebruikers en de eventuele andere betrokken partijen.

Zowel voorzieningen die we momenteel kennen onder de benaming "erkende en gesubsidieerde voorzieningen" als zelfstandigen kunnen deel uitmaken van een CKO.

Maatschappelijk gaan de CKO's een grote, belangrijke en mooie uitdaging aan. Daarvoor hebben ze een zekere draagkracht en schaalgrootte nodig. Ze verdienen ook de investering en de ondersteuning van de overheid.

Sommige opvangvoorzieningen leveren nu al inspanningen om op deze manier samen te werken. Het is de wens van de Vlaamse Regering dat de hele kinderopvang in de toekomst hiernaartoe zou kunnen groeien.

Met de huidige samenwerking tussen de verschillende opvanginitiatieven vanuit het lokaal overleg Turnhout, waaruit het instrument 'Wachttijden in de kinderopvang' werd ontwikkeld, is alvast een basis gelegd voor een goede samenwerking én voor een centraal registratiesysteem.

7.2.2. Het actieplan 'Flexibele en occasionele kinderopvang'

Vlaams minister van Welzijn Inge Vervotte en Vlaams minister van Sociale Economie Kathleen Van Brempt hebben hun actieplan flexibele en occasionele kinderopvang voorgesteld. Met dit plan kunnen meer dan 49.000 kinderen per jaar flexibel en/of occasioneel worden opgevangen, in totaal 7,44 miljoen euro. Het plan kost 18,5 miljoen euro in 2007.

Als belangrijkste vertrekpunt geldt dat de draagkracht en de ontwikkeling van het kind centraal moeten staan. Daarom moet de extra opvang worden uitgebouwd binnen de bestaande collectieve voorzieningen waar het kan en erbuiten (opvang aan huis) waar het moet. Met dit actieplan zullen er 750 voltijdse jobs in de kinderopvang bijkomen.

Omdat bovenstaande maatregelen aansluiten bij de doelstellingen van het project, werd minister Vervotte uitgenodigd om deze acties te komen toelichten.

8. BELEIDSAANBEVELINGEN

We vinden het belangrijk dat bedrijfsgerelateerde kinderopvang de kans krijgt om structureel geïmplementeerd te worden. Wil men de (bedrijfsgerelateerde) kinderopvang verder uitbreiden is overleg met alle actoren een noodzakelijk gegeven.

Voor de overheid is een grote rol weggelegd inzake:

- het stimuleren van overleg, het verspreiden van objectieve informatie, het sensibiliseren van alle betrokkenen en dit op de verschillende beleidsniveau's als op het werkveld;
- het voorzien van mogelijkheden om in te stappen in pilootprojecten (zowel voor bedrijven als voor kinderopvanginitiatieven als ouders), waarbij gedurende een bepaalde periode regelgevingen flexibel gehanteerd kunnen worden en waarbij financiële consequenties beperkt worden;
- het aanbieden van fiscaal aftrekbare kinderopvang mogelijk maken voor alle opvangprestaties van 0-12 jaar;
- het voorzien van bijkomende middelen om informatie- en sensibilisatiecampagnes te ondersteunen alsook een bijkomende financiële ondersteuning bieden aan effectieve bedrijfsgerelateerde kinderopvangprojecten, zodat bedrijfsgerelateerde kinderopvang een (financieel) partnerschap wordt tussen overheid, kinderopvangsector, bedrijf en ouders;
- het voorzien van middelen om een regionale coördinatieceel te ondersteunen in het coördineren van overleg en samenwerking, en in het uitvoeren van een analyse van regionale noden aan kinderopvang.

8.1. Stimuleren van bedrijfsgerelateerde kinderopvang t.a.v. bedrijven

8.1.1. Informatiedoorstroming en sensibilisatie

Bedrijven die ervoor opteren een gezinsvriendelijk beleid te voeren voor hun werknemers door het aanbieden van bedrijfsgerelateerde kinderopvang, hebben nood aan ondersteuning inzake informatiedoorstroming en sensibilisatie.

Het voorzien van middelen voor het accuraat en ter beschikking stellen van up to date informatie over kinderopvangmogelijkheden en vrijetijdsbestedingen, ondersteund met regelmatig terugkerende sensibilisatiecampagnes, betekent voor zowel bedrijven als werknemers een toegevoegde waarde die kan resulteren in een verhoogde medewerkerstevredenheid bij (nieuwe) werknemers.

Het flexibel inzetten van werknemers is vaak een must voor bedrijven om concurrentieel te zijn en te blijven. De informatiedoorstroming dient bijgevolg ondersteund te worden door een sensibilisering van werknemers, waarbij gesteld wordt dat flexibele/occasionele kinderopvang niet automatisch gelijkgesteld wordt met slecht ouderschap.

8.1.2. Fiscale aftrekbaarheid

Bedrijven die ervoor opteren een gezinsvriendelijk beleid te voeren voor hun werknemers door het aanbieden van bedrijfsgerelateerde kinderopvang, kunnen de kosten gelimiteerd fiscaal in rekening brengen. De fiscale aftrekbaarheid van kosten is zowel gelimiteerd als beperkt voor prestaties inzake kinderdagopvang voor 0-3-jarigen.

Deze beperkingen vormen een drempel voor bedrijven om bedrijfsgerelateerde kinderopvang aan te bieden.

Een uitbreiding van de fiscale aftrekmogelijkheden tot sommen betaald aan alle organisaties die in kinderopvang voorzien tot de leeftijd van 12 jaar, zal een drempelverlagend effect hebben.

Bedrijven kunnen bijgevolg bedrijfsgerelateerde kinderopvang aanbieden aan werknemers met kinderen van 0-12 jaar, waardoor zij een grotere populatie werknemers bereiken.

8.1.3. Pilotprojecten

Bedrijven die ervoor opteren een gezinsvriendelijk beleid te voeren voor hun werknemers door het aanbieden van bedrijfsgerelateerde kinderopvang, kunnen op zoek gaan naar nieuwe

samenwerkingsverbanden of instappen in pilootprojecten. Bedrijfsgerelateerde kinderopvang is een trend en een optie voor de toekomst. De pasklare oplossingen voor de effectieve realisatie zijn echter nog niet voor handen.

Het voorzien van middelen en het stimuleren van mogelijkheden voor bedrijven om beroep te doen op externe deskundigen om mogelijkheden te onderzoeken en businessplans op maat van het bedrijf uit te werken en te realiseren, zal bijdragen tot een kwantitatieve verhoging van het aantal (bedrijfsgerelateerde) opvangplaatsen in Vlaanderen.

8.1.4. Keuze en kostprijs

Bedrijven die ervoor opteren een gezinsvriendelijk beleid te voeren voor hun werknemers, door het aanbieden van bedrijfsgerelateerde kinderopvang, worden geconfronteerd met beperkte mogelijkheden en hoge kosten. Enerzijds is de fiscale aftrekbaarheid van bedrijfsgerelateerde kinderopvang gebonden aan strikte voorwaarden (opvang in groepsverband, opvang in een zelfstandig kinderopvangplaatsen ...). Anderzijds is de kostprijs voor het huren of kopen van kindplaatsen hoog.

Het aanbieden van voldoende informatie over de mogelijkheden én het voorzien van overgangsmaatregelen die drempelverlagend zijn voor het instappen in pilootprojecten (zowel financieel als organisatorisch) zal het aantal bedrijfsgerelateerde kindplaatsen in Vlaanderen verhogen.

8.1.5. Overleg

Bedrijven die ervoor opteren een gezinsvriendelijk beleid te voeren voor hun werknemers door het aanbieden van bedrijfsgerelateerde kinderopvang, hebben nood aan overleg met de verschillende betrokken actoren (werknemers, syndicale partners, kinderopvanginitiatieven, lokaal overleg kinderopvang, intermediairen, eventueel externe deskundigen, ...) om een effectief samenwerkingsverband te starten waarbij een win-win situatie nagestreefd wordt voor alle betrokkenen.

Het stimuleren van overleg en het communiceren met alle betrokkenen op de verschillende beleidsniveaus, is bevorderlijk voor toekomstige samenwerkingsverbanden.

8.2. Stimuleren van bedrijfsgerelateerde kinderopvang t.a.v. kinderopvang-initiatieven

8.2.1. Informatiedoorstroming en sensibilisatie

Kinderopvanginitiatieven die meewerken aan een toekomstig kinderopvanglandschap, hebben nood aan ondersteuning inzake informatiedoorstroming en sensibilisatie. Het aanbieden van informatie over wetmatigheden binnen de bedrijfswereld en de voordelen die bedrijfsgerelateerde kinderopvang voor hun initiatief kunnen betekenen, is een eerste fase om kinderopvanginitiatieven een samenwerkingsovereenkomst te overwegen.

Het voorzien van middelen voor het accuraat en ter beschikking stellen van up to date informatie over opportuniteiten van bedrijfsgerelateerde kinderopvang voor de kinderopvangsector en het organiseren van kennismakingsmomenten tussen beide sectoren, is drempelverlagend voor toekomstige samenwerkingsverbanden.

De sensibilisatie van kinderopvanginitiatieven en hun werknemers, waarbij gesteld wordt dat flexibele/occasionele kinderopvang niet automatisch gelijkgesteld wordt met slecht ouderschap, is een eerste fase in de besprekingen rond het aanbieden van deze opvangvorm in samenwerking met bedrijven.

8.2.2. Pilootprojecten

Kinderopvanginitiatieven die meewerken aan een toekomstig kinderopvanglandschap, kunnen op zoek gaan naar samenwerkingsverbanden of instappen in pilootprojecten. Bedrijfsgerelateerde kinderopvang is een trend en een optie voor de toekomst. De pasklare oplossingen voor de effectieve realisatie zijn echter nog niet voor handen.

Het voorzien van middelen en het stimuleren van mogelijkheden voor kinderopvanginitiatieven om beroep te doen op externe deskundigen om mogelijkheden te onderzoeken en businessplans op maat van het initiatief uit te werken en te realiseren, zal bijdragen tot een kwantitatieve verhoging van het aantal (bedrijfsgerelateerde) kindplaatsen in Vlaanderen.

8.2.3. Toegankelijkheid

Kinderopvanginitiatieven die meewerken aan een toekomstig kinderopvanglandschap, kiezen voor pionierschap. Normen en afspraken over openingsuren, over het respecteren van de

draagkracht van het kind, de ouderbijdragen, de bijdragen van bedrijven, ... dienen opgemaakt te worden.

Het voorzien van basisregels die de toegankelijkheid van de kinderopvanginitiatieven garanderen voor zowel werknemers als niet-werknemers en waarbij de draagkracht en welzijn van het kind centraal staat, zou een uniforme overlegbasis betekenen voor alle kinderopvangvoorzieningen die een samenwerkingsverband met bedrijven overwegen.

8.2.4. Overleg

Kinderopvanginitiatieven die meewerken aan een toekomstig kinderopvanglandschap, hebben nood aan overleg met de verschillende betrokken actoren (werknemers, syndicale partners, kinderopvanginitiatieven, lokaal overleg kinderopvang, intermediairen, eventueel externe deskundigen, ...) om een effectief samenwerkingsverband te starten waarbij een win-win situatie nagestreefd wordt voor alle betrokkenen.

Het stimuleren van overleg en het communiceren met alle betrokkenen op de verschillende beleidsniveaus is bevorderlijk voor alle toekomstige samenwerkingsverbanden.

8.3. Stimuleren van bedrijfsgerelateerde kinderopvang t.a.v. overlegstructuren binnen bedrijven

8.3.1. Informatiedoorstroming en sensibilisatie

Overlegstructuren binnen bedrijven die de schakel vormen tussen werknemers en werkgevers, hebben nood aan informatie over het opnemen van bedrijfsgerelateerde kinderopvang in een gezinsvriendelijk beleid en de opportuniteiten die deze vorm van kinderopvang kan betekenen voor werknemers.

Het voorzien van middelen voor het accuraat ter beschikking stellen van informatie over de opportuniteiten van bedrijfsgerelateerde kinderopvang en het sensibiliseren van de overlegstructuren, zijn fundamenteel noodzakelijk voor het overleg tot starten van een initiatief. Op deze manier creëert men een hoge betrokkenheid en een positieve basishouding.

De sensibilisatie van overlegstructuren is een eerste fase in de besprekingen rond bedrijfsgerelateerde kinderopvang. Enerzijds moet worden gesteld dat flexibele/occasionele kinderopvang niet automatisch gelijkgesteld wordt met slecht ouderschap. Daarenboven dient benadrukt te worden dat bedrijfsgerelateerde kinderopvang een ondersteuning is van de werkgever naar de werknemers toe en niet aangegrepen wordt als middel tot een verder doorgedreven flexibilisering van arbeidstijden.

8.3.2. Creëren van een positieve betrokkenheid

Overlegstructuren binnen bedrijven die de schakel vormen tussen werknemers en werkgevers, hebben nood aan betrokkenheid bij de overlegmomenten over het voeren van een gezinsvriendelijk beleid en meer bepaald over het aanbieden van bedrijfsgerelateerde kinderopvang.

Het voorzien van overlegmomenten waarbij de intenties van de werkgever, de mogelijkheden en een plan van aanpak opgemaakt en besproken worden, legt een fundamentele basis voor een positieve houding van de verschillende actoren ten opzichte van eventuele acties. Deze positieve houding zal een invloed hebben op de reacties van de werknemers en zal een ondersteuning betekenen van eventuele acties. De slaagkans vergroot.

8.3.3. Overleg over de grenzen van het eigen bedrijf

Overlegstructuren binnen bedrijven die de schakel vormen tussen werknemers en werkgevers, hebben nood aan overleg met de verschillende betrokken actoren (werkgevers, kinderopvanginitiatieven, werknemersorganisaties op verschillende beleidsniveau's, lokaal overleg kinderopvang, intermediairen, eventueel externe deskundigen, ...) om een effectief samenwerkingsverband te starten waarbij een win-win situatie nagestreefd wordt voor alle betrokkenen.

Het stimuleren van overleg en het communiceren met alle betrokkenen op de verschillende beleidsniveaus is bevorderlijk voor alle toekomstige samenwerkingsverbanden.

8.4. Stimuleren van bedrijfsgerelateerde kinderopvang t.a.v. werknemers/ouders

Informatiedoorstroming en sensibilisatie

Ouders die gezin en werk trachten te combineren en hiervoor ondersteuning krijgen van de werkgever, hebben nood aan informatiedoorstroming en sensibilisatie.

Het voorzien van middelen voor het accuraat en up to date ter beschikking stellen van informatie over kinderopvangmogelijkheden en vrijetijdsbestedingen, ondersteund met regelmatig terugkerende sensibilisatiecampagnes, betekent voor zowel werknemers als werkgevers een toegevoegde waarde die kan resulteren in verhoogde medewerkerstevredenheid bij (nieuwe) werknemers.

Het aanbieden van informatie over kinderopvangmogelijkheden is een eerste fase inzake bedrijfsgerelateerde kinderopvang. Dit dient ondersteund te worden door de sensibilisatie van werknemers, waarbij gesteld wordt dat flexibele/occasionele kinderopvang niet automatisch gelijkgesteld wordt met slecht ouderschap.

Ouders die gezin en werk trachten te combineren en hiervoor ondersteuning krijgen van de werkgever, hebben nood aan objectieve en concrete informatie die een pasklaar antwoord geeft op individuele situaties. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de privacy van werknemers. Kinderopvang is niet alleen een gezinsaangelegenheid, maar is een emotioneel geladen thema voor ouders. Daarenboven dient het werknemersschap in rekening gebracht te worden: de binding met het bedrijf, de voordelen, de garanties, ...

Het samenwerken met bestaande kinderopvanginitiatieven die garant staan voor een kwaliteitsvolle kinderopvang, waarbij het kind centraal staat, is voor ouders/werknemers een noodzakelijke voorwaarde om bedrijfsgerelateerde kinderopvang te overwegen.

Het informeren van werknemers over de bedrijfsvoorwaarden en garanties betreffende de job, is een antwoord op een onderliggende behoefte van ouders/werknemers.

Het tegemoetkomen aan voornoemde voorwaarden kunnen resulteren in een positieve betrokkenheid van ouders/werknemers bij de bedrijfsgerelateerde kinderopvang en het bedrijf in haar totaliteit. Daarenboven leidt dergelijk aanpak van een gezinsvriendelijk beleid tot een verhoogde medewerkerstevredenheid bij werknemers.

Overleg en inspraak

Ouders die gezin en werk trachten te combineren en hiervoor ondersteuning krijgen van de werkgever hebben nood aan overleg en inspraak. Bedrijfsgerelateerde kinderopvang is voor ouders/werknemers een emotionele aangelegenheid, waarbij de nodige inspraak de slaagkansen van eventuele acties zal verhogen.

De keuzevrijheid van de ouders om al dan niet beroep te doen op bedrijfsgerelateerde kinderopvang is een prioriteit en dient door elke werkgever gerespecteerd te worden.

Het betrekken van werknemers/ouders bij de totaalaanpak van een eventueel project is fundamenteel. Er dienen voldoende middelen voorzien te worden voor informatieverstreding (rechtstreeks of via overlegstructuren), het uitvoeren van een behoeftepeiling, het eventueel aanbieden van een pilootfase en het evalueren en implementeren van een project. Het stimuleren van de betrokkenheid van ouders/werknemers en het erkennen van ouders/werknemers in hun rol als ouder en als werknemer zijn de bouwstenen voor het realiseren van bedrijfsgerelateerde kinderopvang.

8.5. Vraag en aanbod regionaal afstemmen

8.5.1. Stimuleren van overleg op regionaal vlak

De noden aan kinderopvang, flexibele, urgente en occasionele opvang, verschillen van gemeente tot gemeente. Om deze noden te detecteren is het van essentieel belang dat overleg en samenwerking wordt nagestreefd tussen de verschillende platformen lokaal overleg kinderopvang.

Het voorzien van middelen voor een regionale coördinatie van overleg en samenwerking tussen alle betrokken actoren, zal bijdragen tot een beter afstemming van het aanbod op de behoefte.

8.5.2. Ondersteunen van centrale databank

Een vraaggestuurd aanbod is enkel mogelijk op voorwaarde dat de vraag naar kinderopvang tot op lokaal niveau accuraat in kaart wordt gebracht. Om wachtlijstgegevens te analyseren is het noodzakelijk dat deze centraal verzameld worden. Het biedt een heldere systematiek. Er zijn geen afgeleide gegevens of peilingen, maar wel tellingen van concrete opvangvragen.

Het voorzien van middelen voor een regionale coördinatiecel die de opvanginitiatieven sensibiliseert tot registratie van alle opvangvragen, die de gegevens centraliseert en analyseert met respect voor de persoonlijke levenssfeer van de opvangvrager, die de gegevens terugkoppelt aan het lokaal overleg kinderopvang, zal ertoe bijdragen dat marktgegevens over de kinderopvang ter beschikking worden gesteld. Deze gegevens laten toe het aanbod van de regionale kinderopvang zo optimaal mogelijk af te stemmen op de reële vraag.

9. ALGEMEEN BESLUIT

De doelstellingen in het KOBE-project vormden zeker een grote uitdaging. Ondanks het feit dat algemeen wordt aangenomen dat kinderopvang de drempel tot de arbeidsmarkt verlaagt, en ondanks het feit dat niet enkel werknemers die ondervinden, maar ook de werkgevers, blijft het niet evident om samenwerkingsovereenkomsten aan te gaan tussen de bedrijfswereld en de kinderopvangsector.

Het is duidelijk dat bedrijfsgerelateerde kinderopvang in gebed dient te zijn in een gezinsvriendelijk beleid. Enkel als een dergelijk beleid aanwezig is, zal een bedrijf overgaan tot het reserveren van kindplaatsen in de opvang.

Om de bedrijven én de kinderopvangsector te overtuigen dat samenwerking een optie is om het kinderopvanglandschap uit te breiden, en het aanbod af te stemmen op de behoefte is blijven sensibilisatie en informeren nodig.

- Informeren van (toekomstige) ouders over het huidige aanbod;
- informeren van bedrijven over de mogelijke optie tot samenwerking met de lokale kinderopvang;
- informeren van kinderopvangvoorzieningen over de mogelijke optie tot samenwerking met plaatselijke bedrijven;
- het sensibiliseren van de omgeving van (toekomstige) ouders inzake de gedeelde verantwoordelijkheid binnen het gezin over de zorgtaken; en inzake het gebruik van flexibele en urgent kinderopvang.

De leden van de stuurgroep, zowel de vertegenwoordigers van de werkgeverszijde, als de vertegenwoordigers van werknemerszijde, als het betrokken opvanginitiatief dat bereid is om samen te werken, engageren zich bijgevolg om hun verantwoordelijkheid in de streek op te nemen.

10. DANKWOORD

Verschillende actoren waren van bij de start actief betrokken bij het project. Zowel werkgeverszijde, als werknemerszijde waren vertegenwoordigd.

Speciale dank gaat naar de leden van de KIG en VOKA die enorm hun best gedaan hebben om de bedrijven en hun personeelsverantwoordelijken te informeren en te sensibiliseren met het oog op samenwerking met de kinderopvang. Zelfs vrije tijd werd hieraan gespendeerd.

Dank gaat ook uit naar het ACV voor de ondersteuning van de verspreiding van de affichecampagne, alsook de sensibilisering van hun leden omtrent de opportuniteiten van bedrijfsgerelateerde kinderopvang binnen het gezinsvriendelijk bedrijf.

Mini-crèche 't Vaarhuis staat open voor verruiming en uitbreiding. Dankzij deze open houding starten zij een nieuwe mini-crèche, en wordt het voor ouders in de pilootregio makkelijker om gebruik te maken van kinderopvang.

Een grote bereidheid tot samenwerking en overleg werd ook gedetecteerd bij de opvangvoorzieningen in Turnhout. Deze makketen de ontwikkeling mogelijk van een centrale database van opvangvragen in Turnhout, zodat de wachttijden in kaart kunnen worden gebracht.

We danken ESF en VESOC die het project financieel ondersteunden en het inhoudelijk begeleidden.